

Göteborgs
Stad

Idrotts- och föreningsnämndens lokalbehovsplan 2024

Planerande styrande dokument

Vision
Program
► Plan

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Omslagsbild: Lundbyskolans sporthall. Foto: Åza Larsson.

Beslutad av: [Nämnd/styrelse/befattning] **Gäller för:** [Text] **Diarienummer:** [Nummer] **Datum och paragraf för beslutet:** [Text]

Dokumentsort: [Dokumentsort] **Giltighetstid:** [Giltighetstid] **Senast reviderad:** [Datum] **Dokumentansvarig:** [Funktion]

Bilagor:
[Bilagor]

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna plan	4
Vem omfattas av planen	4
Giltighetstid	4
Bakgrund	4
Koppling till andra styrande dokument	4
Genomförande av denna plan	5
Uppföljning av denna plan	5
Idrotts- och föreningsnämndens lokalbehovsplan	6
Lokalbehovsanalys	8
Drivkrafter som påverkar behoven	8
Sammanfattning av behoven av anläggningar	11
Simhallar	12
Ishallar	15
Idrottshallar	18
Bollplaner	22
Ridanläggningar	25
Utegym och andra aktiva utemiljöer	27
Idrottsområden	29
Gym och motionsanläggningar	31
Andra typer av idrottsanläggningar	33
Andra lokaler och ytor för föreningslivet	34
Aktuella utmaningar och möjligheter	36
Lokalkostnadsanalys	38
Riskanalys	40

Inledning

Syftet med denna plan

Lokalbehovsplanen analyserar och beskriver behoven av idrottsanläggningar och föreningslokaler i Göteborg. Analyserna används som underlag för idrotts- och föreningsnämndens strategiska beslut om investeringar och stöd kopplat till anläggningar. Lokalbehovsplanen används därtill som underlag till Göteborgs Stads övergripande lokalförsörjningsplan.

Vem omfattas av planen

Denna plan gäller för idrotts- och föreningsnämndens verksamhet.

Giltighetstid

Denna plan gäller från dess antagande och tills vidare. Nya lokalbehovsplaner tas fram årligen.

Bakgrund

Enligt Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämnders lokalbehovsplaner ska varje nämnd återkommande ta fram lokalbehovsplaner. Idrotts- och föreningsnämnden tar årligen fram en lokalbehovsplan för att ha aktuella analyser av lokalbehoven.

Koppling till andra styrande dokument

Utöver Göteborgs Stads budget, som är kommunens övergripande och överordnade styrande dokument, finns det ett antal styrande dokument med koppling till denna lokalbehovsplan.

Göteborgs Stads idrottsprogram ramar in stadens arbete med idrott och idrottsanläggningar. Programmet ger bland annat en inriktning för hur kommunen ska arbeta för ett bredare utbud av idrottsanläggningar som används jämlikt.

Ett närliggande idrotts-, fritids- och föreningsperspektiv finns även i Göteborgs Stads friluftsprogram, plan för ridsport och riktlinjer för uthyrning av lokaler till förenings- och kulturlivet.

Vidare är lokalbehovsplanen en del av kommunens stadsutveckling och påverkar arbetet för en strategisk lokalisering av lokaler och ytor. Kommunens stadsutvecklingsarbete styrs bland annat av Göteborgs Stads översiktsplan, mål- och strategier för

bostadsutbyggnad, mark för näringslivet, infrastruktur och transporter samt av miljö- och klimatprogrammet.

En viktig utgångspunkt i lokalbehovsplanen är att identifiera åtgärder för att i ökad utsträckning nå olika målgrupper på idrottsanläggningarna, vilket ger kopplingar bland annat till Göteborgs Stads program för jämlik stad, plan för jämställdhet, barnrättsplan, handlingsplan för Åldersvänliga Göteborg, program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor och handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad.

Andra exempel på styrande dokument som har koppling till denna lokalbehovsplan är Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program, näringslivsstrategiska program och program för destinationsutveckling.

Genomförande av denna plan

Lokalbehovsplanen är ett underlag till beslut som fattas inom ramen för andra processer inom idrotts- och föreningsnämndens verksamhet. Det innebär att genomförandet av denna plan framför allt görs i nämndens investeringsnomineringar, beslut om anläggningsrelaterade föreningsbidrag och beslut om upplåtelse av kommunal mark via arrendeavtal. Planen är även ett underlag till Göteborgs Stads övergripande lokalförjningsplan.

Uppföljning av denna plan

De analyser som görs i föregående års lokalbehovsplan fungerar som ett underlag till de nya lokalbehovsplaner som årligen tas fram.

Idrotts- och föreningsnämndens lokalbehovsplan

Idrotts- och föreningsnämnden har det viktiga uppdraget att stötta föreningslivet, främja folkhälsan och ge alla göteborgare förutsättningar att kunna simma, dansa, spela fotboll, springa, leka eller på andra sätt idrotta och röra på sig på fritiden. För att kunna bedriva meningsfulla fritidsaktiviteter behöver det finnas platser att vara på. En central del av nämndens uppdrag är därför att bidra till att idrottsanläggningar och föreningslokaler finns tillgängliga för alla i staden.

Länsmansgårdens aktivitetsyta. Foto: Kasper Dudzik.

Den här lokalbehovsplanen ska stödja idrotts- och föreningsnämndens strategiska beslut för en god försörjning av idrottsanläggningar och föreningslokaler i Göteborg. Idrotts- och föreningsnämnden har möjlighet att påverka anläggningsförsörjningen på flera sätt. I första hand bidrar nämnden genom att investera i och utveckla egna anläggningar. Nämndens investeringar är en del av det strategiska och taktiska arbetet med stadens stadsutveckling och denna lokalbehovsplan har som en del av det en roll i stadens övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling (ÖISS). Vidare bidrar nämnden till stadens anläggningsförsörjning även genom att ge ekonomiskt stöd till föreningar som investerar i lokaler samt genom att upplåta mark till externa aktörer som vill bygga lokaler och ytor på den mark som nämnden förvaltar. För att de strategiska besluten ska kunna främja folkhälsan och bidra till Göteborgs Stads målsättningar behöver de vila på ett kunskapsbaserat underlag, vilket denna lokalbehovsplan syftar till att bidra till.

För att denna lokalbehovsplan ska kunna säga något om helheten analyseras göteborgarnas tillgång till alla idrottsanläggningar – oavsett vem som ansvarar för dem. Nämnden ansvarar för ett stort antal av stadens idrottsanläggningar men det finns även många andra aktörer som bidrar till stadens försörjning av idrottsanläggningar. Bara inom Göteborgs Stad finns det flera aktörer som ansvarar för idrottsanläggningar: stadsmiljönämnden har ansvaret för de flesta av kommunens utegym, motionsspår och flera av näridrottsplatserna, det kommunala bolaget Got Event ansvarar för driften av många av stadens stora idrottsarenor såsom Ullevi, Valhallabadet, Scandinavium och Frölundaborg medan stadsfastighetsnämnden och grundskolenämnden ansvarar för ett

stort antal idrottshallar i anslutning till kommunala skolor. Även föreningslivet och näringslivet är i sammanhanget viktiga aktörer. Förutom att äga sina egna anläggningar ansvarar föreningslivet för driften på många kommunala anläggningar, särskilt bland stadens bollplaner. Många typer av idrottsanläggningar drivs dessutom till övervägande del i privat regi, såsom padelhallar och gym.

Begreppet idrottsanläggningar används här i en bred bemärkelse. I denna plan analyseras behoven av simhallar, ishallar, idrottshallar, bollplaner, ridanläggningar, utegym och andra aktiva utemiljöer, idrottsområden, gym och motionsanläggningar samt andra typer av idrottsanläggningar. Föreningslivets behov av klubbstugor och andra typer av lokaler och ytor är också en del av analysen, liksom behoven av förråds- och lagerlokaler.

Lokalbehovsplanen består av fyra kapitel och följer den struktur som anges i riktlinjen för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplaner. Det första kapitlet, lokalbehovsanalysen, utgör planens kärna och ger en övergripande bild av nämndens lokalbehov. Lokalbehovsanalysen ger en bild av hur befolkningsutvecklingen, det befintliga anläggningsbeståndet, de skilda sociala livsförhållandena och föreningslivets och allmänhetens önskemål påverkar behoven av idrottsanläggningar. Analysen tar fasta på de specifika behoven av olika typer av idrottsanläggningar i olika delar av staden på kort och lång sikt. I planens andra kapitel redovisas aktuella utmaningar och möjligheter för idrotts- och föreningsnämndens arbete med lokalbehoven. Därefter presenteras några av de lokal-, drifts-, och hyreskostnadsmissiga faktorer som har betydelse för nämndens långsiktigt hållbara ekonomiska verksamhet. I planens avslutande kapitel beskrivs ett antal lokalbehovsrisker som är av särskild vikt för nämndens arbete kopplat till anläggningsförsörjningen.

Lokalbehovsanalys

Det är inte lätt att definiera vad ett behov av idrottsanläggningar är. Det beror bland annat på att en idrottsanläggning är ett långt mer disparat begrepp än exempelvis en förskola eller ett vård- och omsorgsboende. Fotboll, rollerderby och simhopp ramar alla in av begreppet idrott men kräver helt olika lokalmässiga förutsättningar. Svårigheterna att definiera ett behov påverkas också av att idrotts- och fritidsverksamhet är ett så kallat frivilligt åtagande för kommunerna enligt kommunallagen. Det innebär att det är upp till varje kommun att avgöra i vilken utsträckning och på vilket sätt som kommunen ska tillhandahålla idrottsanläggningar.

Vidare går det inte att dra en rak linje mellan en god tillgång till idrottsanläggningar och att de faktiskt används. Hur väl föreningslivet lyckas attrahera medlemmar och bedriva en god verksamhet, vilka idrotter som är mest populära och hur skillnaderna i efterfrågan ser ut rumsligt och över tid är komplexa frågor att analysera. Att ha nära till en idrottsanläggning är bara en av flera faktorer som inverkar på huruvida barn, unga och andra faktiskt använder stadens idrottsanläggningar.

Slutsatsen är att en analys av behoven av idrottsanläggningar behöver ta hänsyn till ett stort antal perspektiv och väga samman dessa till en helhetsbedömning. En analys av många perspektiv behöver i sin tur en bred palett av underlag. Den här lokalbehovsanalysen grundar sig i stadens befolkningsprognoser, statistik om stadens socioekonomiska och folkhälsomässiga förutsättningar, deltagandet inom föreningsidrotten, besöks- och bokningsstatistik på idrottsanläggningarna och material från genomförda dialoger med föreningar och göteborgare med mera. Sedan i fjol drar analyserna nytta av Idrottsvaneundersökningen 2023 som är förvaltningens enkätundersökning riktad till vuxna boende i Göteborg. Med utgångspunkt i alla relevanta underlag ger detta kapitel en bild av de samlade behoven av idrottsanläggningar i Göteborg, sammantaget och per anläggningstyp. Behovsbilden styrs av ett antal drivkrafter som analyseras på en övergripande nivå närmast i kapitlet.

Drivkrafter som påverkar behoven

Analysen i denna lokalbehovsplan bygger på de tre drivkrafter som identifieras i Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämnders lokalbehovsplaner: befolkningsutvecklingen, befintliga verksamhetslokaler samt politiska och verksamhetsmässiga mål och visioner. För idrotts- och föreningsnämndens behovsanalys är även föreningslivets och allmänhetens önskemål en viktig drivkraft.

Befolkningsutvecklingen

Eftersom Göteborg är en stad som växer är befolkningsutvecklingen en viktig faktor i analysen. Fram till år 2050 väntas staden öka med i genomsnitt 5 700 invånare varje år. Det innebär att Göteborg år 2050 har cirka 750 000 invånare, nästan 150 000 fler än i dag. För att morgondagens göteborgare ska ha samma tillgång till idrottsanläggningar som göteborgarna har idag krävs ett högt tempo i utbyggnaden av idrottsanläggningar. För att bibehålla dagens nivå behöver utbyggnaden de kommande åren, allt annat lika, exempelvis ge ytterligare nästan en sporthall och en bollplan varje år samt ytterligare en simhall och en ishall cirka var tionde år.

Jämfört med tidigare års prognoser har befolkningsökningen mattats av något samtidigt som äldre som grupp väntas bli större än vad som tidigare var estimerat. Den förändrade befolkningsstrukturen talar för nya grepp i anläggningsplaneringen och att nämnden planerar för idrottsanläggningar som utformas på ett sätt som attraherar fler målgrupper.

Befolkningsökningen driver alltså på behoven av lokaler och ytor, men säger samtidigt inget om huruvida det i nuläget finns en balans mellan tillgång och efterfrågan. Att värdera storleken på det befintliga utbudet av idrottsanläggningar är svårt. I Idrottsvaneundersökningen har en stor andel av de svarande svårt att göra en bedömning av hur de upplever utbudet. Drygt hälften av de tillfrågade tycker att det finns många platser att idrotta på i Göteborg och ungefär lika många anser att det finns många platser att idrotta på i närheten av där de bor. Samtidigt får förvaltningen frekvent frågor och förslag från föreningslivet och allmänheten om både större och mindre utvecklingar i olika delar av staden på och i anslutning till förvaltningens anläggningar.

Eftersom det i dagsläget saknas enhetliga definitioner och en samlad uppföljning är det vidare svårt att jämföra utbudet med andra kommuner. Det är dock något som är på väg att förändras. Centrum för idrottsforskning har regeringens uppdrag att ta fram en kunskapsplattform om idrottsanläggningar och vara en utvecklande, samlande och stödjande funktion inom området. Inom ramen för det uppdraget planeras en nationell databas för idrottsanläggningar att tas fram, vilket väntas stärka framtida behovsanalyser.

Befintliga verksamhetslokaler

Stadens befintliga utbud av idrottsanläggningar är en grundläggande parameter för vilka behov som kan tillgodoses redan idag och inte. Samtidigt behöver dessa vara ändamålsenliga och i gott skick för att kunna tillgodoräknas i stadens nuvarande utbud. Idrotts- och föreningsförvaltningen arbetar systematiskt med underhållet av sina idrottsanläggningar och genomför reinvesteringar utifrån en särskild arbetsprocess. Bedömningen är att nämnden inte har en underhållsskuld och att de befintliga idrottsanläggningarna, förutsatt att det systematiska arbetet med underhåll och reinvesteringar fortsätter, kommer kunna fullgöra sina syften även under kommande planeringsperioder. Stadens befintliga idrottsanläggningar behöver emellertid likt de nya anpassas för att möta föränderliga behov.

Politiska och verksamhetsmässiga mål och visioner

Att idrotta kan betyda många saker och alla har en egen relation till idrott. I Göteborg ska alla kunna träna, tävla och leka på olika sätt, för olika syften och i olika former. Sedan i december 2023 har Göteborgs Stad ett idrottsprogram som ger stadens nämnder och styrelser en övergripande inriktning för arbetet med bland annat idrottsanläggningar. I programmet finns målet *ett bredare utbud av idrottsanläggningar som används jämlikt*. Programmet ger en styrning för hur idrotts- och föreningsnämnden och de stadsutvecklande nämnderna bör arbeta innovativt för att få till fler ändamålsenliga idrottsanläggningar inom ramen för stadens stadsutvecklingsprocess. Programmet ger också en övergripande inriktning för hur idrottsanläggningarna och den tillhörande verksamheten ska utformas för att ge bättre förutsättningar för underrepresenterade grupper att använda anläggningarna. Insatserna i programmet ska bidra till att fler personer idrottar på egen hand eller är aktiva inom föreningsidrotten.

En strategisk planering av stadens idrottsanläggningar är en förutsättning för att kunna motverka den ojämlikhet som råder i staden och för att möta föreningslivets och allmänhetens behov av anläggningar. Kunskapen och medvetenheten om den fysiska aktivitetens betydelse för hälsa och välbefinnande har ökat de senaste decennierna, men studier visar att många invånare, inte minst unga, är otillräckligt fysiskt aktiva. Det finns stora skillnader mellan olika geografiska delar av staden i hur ofta man rör på sig i vardagen och liknande mönster kan ses i andra hälsomarkörer. Socioekonomin har stor påverkan på deltagandet i föreningsidrotten i såväl Göteborg som i hela landet, vilket en analys från Riksidrottsförbundet förra året slår fast. Skillnaderna i folkhälsa, som tycks öka över tid, kan tillsammans med andra åtgärder minskas genom ett strategiskt arbete med anläggningsförsörjningen.

I Göteborgs Stad finns en styrning kring dels tillgången till idrottshallar och bollplaner dels hur kommunen ska arbeta för samnyttjan och samlokalisering av kommunala verksamhetslokaler. Av stadens riktlinje pekas 1–2 idrottshallar respektive 1–2 bollplaner per 10 000 invånare ut som styrande nyckeltal. Riktlinjen slår även fast att samnyttjan och samlokalisering behöver vara en central faktor i planeringen av kommunal service och samhällsnyttiga verksamhetslokaler, särskilt i de mest tätbebyggda områdena.

Föreningslivets och allmänhetens behov och önskemål

I motsats till flera andra av stadens nämnder är befolkningsutvecklingen inte en avgörande drivkraft för planeringen av idrottsanläggningar. Det finns helt enkelt inte en lika stark koppling mellan antalet unga vuxna och behovet av kampsportanläggningar respektive bollplaner som det exempelvis finns mellan antalet barn och behovet av skolplatser. Många av idrottsanläggningar ska fungera för flera målgrupper såsom skolor, föreningsliv och allmänheten. Andra anläggningar har föreningslivet som huvudsaklig brukare. Därför är föreningslivets behov och önskemål för att kunna bedriva och utveckla sin verksamhet en stark drivkraft för planeringen av idrottsanläggningar. Detsamma gäller allmänhetens önskemål och de krav som skolverksamheten har.

Föreningslivet står för stora delar av de aktiviteter och den idrottsverksamhet som bedrivs i stadens idrottsanläggningar. Ett lokalt föreningsliv bidrar till sammanhållning och robusthet i lokalsamhället och bidrar till att barn och unga har tillgång till fritidsaktiviteter. Samtidigt har stadens föreningar olika förutsättningar och behov beroende på vilken typ av idrott som bedrivs, var i staden de är verksamma och vilka organisatoriska förutsättningar de har. Ytterligare en aspekt rör konkurrensen med andra föreningar och aktörer om ändamålsenliga lokaler.

För att stötta föreningslivet att kunna fortsätta bedriva en attraktiv verksamhet som bidrar till att sätta stadens invånare i fysisk aktivitet och rörelse behöver nämnden vara mottaglig också till föränderliga behov och den utveckling som sker inom respektive idrott. Det är först när anläggningarna används som samhället kan få folkhälsomässig utdelning på de skattemedel som nyttjats till att bygga dem. Fördelningen av tider i anläggningarna till föreningslivet är därför en central grund till att analysera behoven och efterfrågan av såväl olika typer av idrottsanläggningar som olika träningstider.

Sammanfattning av behoven av anläggningar

Utifrån de identifierade drivkrafterna och den sammantagna behovsanalysen som förvaltningen tagit fram kan det konstateras att det generellt sett finns ett behov av idrottsanläggningar i Göteborg på både kort och lång sikt. Eftersom det finns många olika typer av idrottsanläggningar som alla har olika förutsättningar ser emellertid behovsbilden olika ut. I de kommande avsnitten i kapitlet analyseras behoven utifrån respektive anläggningstyp. Det finns dock vissa teman och därmed slutsatser från behovsbilden som är genomgående och som gäller för flera anläggningstyper.

En slutsats är att det finns ett behov av att utmana etablerade föreställningar om hur en idrottsanläggning bör planeras, vilka behov tillkommande anläggningar ska tillgodose samtidigt som det ges förutsättningar för nya, innovativa idéer. Framtidens idrottshallar kan exempelvis behöva utformas på ett annorlunda sätt för att stödja ett mer mångfunktionellt nyttjande och bjuda in till fysisk aktivitet även utanför spelplanens 40 gånger 20 meter. I stället för att bygga traditionella anläggningar som ska fungera för alla kan det i vissa fall vara mer effektivt att satsa på fler specialiserade anläggningar, exempelvis för isverksamheterna.

En annan slutsats är att det finns mycket att vinna på att utveckla de befintliga och sammanhållna idrottsområdena där flera olika funktioner kan finnas samlade på samma plats. Här finns möjlighet att på ett effektivt sätt samla stödfunktioner och faciliteter samtidigt som de driftmässiga förutsättningarna underlättas. Ett idrottsområde kan samtidigt tilltala flera olika intressen och fungera för såväl det organiserade föreningslivet som för den som önskar idrotta på egen hand. På så sätt kan ett sammanhängande idrottsområde fylla flera funktioner och utgöra en social mötesplats. Samtidigt som det finns vinster med samlokalisering finns det även behov av att tillgodose ett förhållandevis bostadsnära utbud vad gäller idrottshallar, bollplaner och aktiva utemiljöer.

En tredje slutsats är att det befintliga utbudet av idrottsanläggningar kan användas mer optimalt och nå fler grupper som är i behov av stärkta förutsättningar att idrotta och ha en aktiv fritid. Det finns en stor diskrepans mellan nyttjandegraden olika typer av anläggningar och här finns anledning att tydligare arbeta för att öka nyttjandet. Detta kan ske genom tydligare marknadsföring av det som redan finns och ett mer proaktivt arbete för att locka nya målgrupper till anläggningarna.

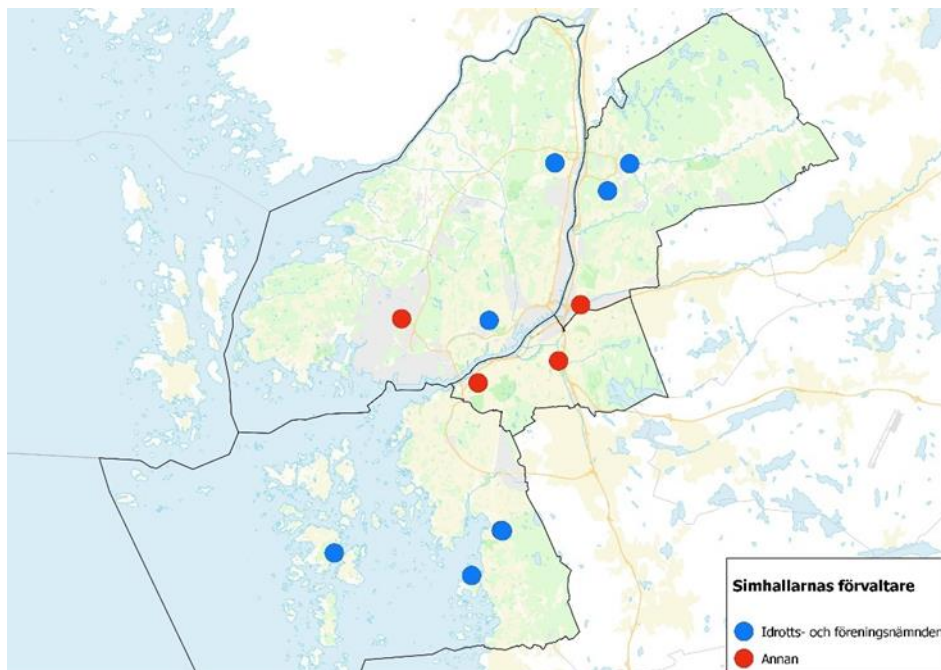
Vad gäller nya anläggningar finns det ett behov av nyinvesteringar i nutid, närtid och på längre sikt. Ridanläggningar är den typ av idrottsanläggning som det finns störst behov av nyinvesteringar för. Därutöver finns ett behov av fler idrottshallar och aktiva utemiljöer. Utöver vad som redan är planerat finns det även ett behov av ett fåtal ytterligare simhallar och ishallar. För att utbudet av idrottsanläggningar ska spegla önskemålen och behoven hos de som ska använda dem så behöver planeringen även ta hänsyn till fler anläggningstyper. Det kan handla om racketanläggningar, anläggningar för actionsporter, kampsportslokaler, e-sportcenter, friidrottsanläggningar, anläggningar för slagsporter och gymnastikhallar.

Vidare behöver den långsiktiga planeringen fortsatt ta höjd för fler idrottsanläggningar inom samtliga anläggningstyper för att inte morgondagens göteborgare ska få sämre förutsättningar att idrotta jämfört med dagens göteborgare.

Simhallar

Göteborg har tolv simhallar varav åtta drivs i idrotts- och föreningsnämndens regi, se Figur 1. Övriga drivs av Got Event (Valhallabadet), nämnden för funktionsstöd (Dalheimers hus bad) och av icke-kommunala aktörer (Sörredsbadet och Kristinedal).

Figur 1. Simhallar i Göteborg.

Nio av simhallarna är öppna för allmänheten, varav en – Frölundabadet – dock för närvarande är stängd för renovering. Styrso simhall är tillgänglig enbart för bokade tider medan Sörredsbadet framför allt används för Svenska livräddningssällskapets verksamhet. Dalheimers hus bad och Lilla Amundöns bad är inriktade på personer med funktionsnedsättning som målgrupp.

Simhallarna används av ett stort antal grupper för olika ändamål. Allmänheten har möjlighet att motionssimma, öva vattenvana, leka i vatten och delta i gruppträning i de flesta av simhallarna. Idrottsvaneundersökningen 2023 visar att 16 procent av den vuxna befolkningen i Göteborg besöker en simhall minst varje månad och att 28 procent besöker en simhall minst varje halvår. Bland dessa finns en högre andel personer med en eftergymnasial utbildning och personer som är födda utomlands.

Föreningsidrotten använder simhallarna för simning, simhopp, konstsim och andra simidrotter. Simidrotten har en relativt jämn könsfördelning och står för cirka två procent av föreningsidrotten i Göteborg, vilket är lägre än i andra kommuner. Föreningslivet använder även simhallarna för simundervisning för såväl barn och unga som vuxna. Simhallarna fyller en viktig funktion som plats för grundskolans läroplansuppdag att lära ut simkunnighet till eleverna. Stadens grundskolor bokar enskilda tider på simhallarna.

Simhallarna används även för insatser riktade till personer med funktionsnedsättning och för regionens aktiviteter för exempelvis personer med fysisk aktivitet på recept (FaR) samt i viss utsträckning för babysim, vuxencrawl, företagsevent och annat.

De flesta av simhallarna har gym i direkt anslutning till simhallen som ger besökarna möjlighet att med ett och samma medlemskap både simma och träna på gym.

Planeringen av nya simhallar utgår från en kategorisering som omfattar lokalbad, områdesbad och centralbad. Kategoriseringen utgår från storlek, upptagningsområde och funktioner. Ett lokalbad ska vara anpassat efter simundervisning, föreningsidrott och motionssim, ett områdesbad ska utöver det bland annat ha fler funktioner för familjer och allmänhet och ett centralbad ska därtill vara mer anpassad efter simundervisning och föreningsidrotten, däribland tävlingsverksamhet för simidrotten.

Planerade förändringar i anläggningsbeståndet

- Frölundabadet är sedan i fjol stängt för renovering och planeras öppna igen i början av år 2026. I samband med renoveringen genomförs en tillbyggnad av en extra undervisningsbassäng.
- Dalheimers hus bad kommer från och med slutet av år 2024 stängas under cirka 2–3 år för underhållsåtgärder.
- Under året har byggnationen av ett lokalbad i Kortedala inletts. Simhallen ska uppföras på platsen där den nu rivna ishallen Isdala tidigare stod och planeras stå färdig i slutet av 2026.
- Samma år, slutet av 2026, väntas även Askims simhall kunna ersättas av en ny simhall som för närvarande byggs bredvid den nuvarande anläggningen. Den nya anläggningen planeras ha en större 25-metersbassäng och en större undervisningsbassäng.
- Ett detaljplanarbete pågår för att bygga ut Lundbybadet till ett områdesbad. Planens struktur och utbyggnadsordning innebär att ett nytt bad föreslås byggas samtidigt som det befintliga kommer kunna vara kvar i drift till 2034–2035. Den nya simhallen kan preliminärt stå färdig år 2032–2033 och kan då innehålla en 50-metersbassäng för tävlings- och motionssimning, två undervisningsbassänger samt en familjedel med plaskyta, lek- och varmpooler. Den nya simhallen kommer, till skillnad från den befintliga, inte ha något utomhusbad. Detaljplanen har dragit ut på tiden så det finns osäkerheter kring tidsplanen för projektet.
- Ett lokalbad är planerat i Torslanda. Ett detaljplanearbete har startat under året. Simhallen planeras stå färdig årsskiftet 2031–2032.
- Valhallabadet ska enligt ett kommunstyrelsebeslut ersättas av ett nytt centralbad som ska lokaliseras i evenemangsområdet. Arbetet med planprogram för evenemangsområdet, detaljplan och förstudie pågår för ett nytt centralbad som planeras bli Sveriges största badanläggning sett till vattenyta. Enligt förslaget ska centralbadet ha ytor för såväl tävlings- och träningsverksamhet som för allmänheten och innehålla bland annat två 50-metersbassänger, två undervisningsbassänger, en 25-meters hoppbassäng samt en familjedel.
- I samverkan med stadsbyggnadsförvaltningen och exploateringsförvaltningen arbetar idrotts- och föreningsförvaltningen enligt ett uppdrag i Göteborgs Stads Budget 2023 med att identifiera mark för en ny simhall i Majorna-Linné. En inriktning i det arbetet är att kunna inkludera badet i arbetet med Fördjupad översiktsplan för Södra Älvstranden och i det kommande planarbetet i området.
- Lisebergs vattenpark Oceana var planerad att invigas i somras när byggnaden i februari 2024 skadades kraftigt i en brand. Ett beslut om återuppbyggnad är fattat

och anläggningen väntas nu stå färdig år 2026. Oceana kommer erbjuda en annan typ badanläggning än vad förvaltningen driver och planerar för.

Behov av simhallar under kommande år

Göteborg har ett underskott av simhallar vilket gör att alla simhallar har en hög beläggning – något som påverkar alla målgrupper negativt på olika sätt. Den höga efterfrågan tvingar stundtals idrotts- och föreningsförvaltningen till svåra prioriteringar när många aktörer vill få tillgång till tider i bassängerna. Föreningar får sämre tider än önskat och tvingas bedriva verksamhet i olika simhallar vilket gör det svårt för föreningarna att utveckla sin verksamhet. Anläggningsbristen drabbar även simundervisningens möjlighet att få tider vilket kan leda till att simkunnigheten i staden påverkas på sikt. Skolorna har svårt att få tider och behöver lägga mycket tid och planering på att ta sig långa sträckor till lediga simhallar. Utrymmet för motionssimmare och andra är också begränsat.

Foto: Lo Birgersson.

De redan planerade investeringarna i simhallar innebär emellertid att staden ges en tydlig kapacitetsökning på sikt. Utöver de planerade investeringarna som beskrivs ovan har idrotts- och föreningsförvaltningen tagit höjd för ytterligare en simhall i den långsiktiga investeringsplaneringen, utan föreslagen lokalisering. Med den simhallen inräknad motsvarar den planerade simhallsutbyggnaden det behov som pekades ut i strategin för Göteborgs sim- och badanläggningar från år 2016. Utöver den nämnda simhallen kan det finnas behov av ytterligare en simhall på lång sikt, vilket framför allt har att göra med den förväntade befolkningsökningen.

Planeringen av simhallar har under de senaste åren styrts av 2016 års strategi för Göteborgs sim- och badanläggningar, men eftersom nämndens planerade investeringar omhändertar det behov av ny- och reinvesteringar som identifierades i strategin har strategin till stor del spelat ut sin roll. För att staka ut framtidens behov av sim- och

badanläggningar behövs en strategisk inriktning som definierar nya målsättningar för anläggningsutbudet för att hantera föreningslivets behov, simkunnigheten och folkhälsan bland olika åldrar och grupper. Nedan nämns några exempel på områden som behöver ingå i en förnyad strategisk inriktning.

Simhallarna behöver i ökad utsträckning locka barn, unga och deras föräldrar till anläggningarna. Det är från unga år som vattenvanan etableras och simkunnigheten behöver upprätthållas upp i åldrarna. För att simhallarna ska nyttjas jämnt behövs ytterligare insatser för att skapa trygga och attraktiva miljöer för alla. Det handlar både om utbudet i simhallarna och stödjande faciliteter såsom omklädningsrum. Här ingår att utforma framtidens simhallar med flexibla omklädningsrumslösningar och trygga miljöer som underlättar för såväl hbtqi-personer och personer med funktionsvariationer som olika familjekonstellationer och andra personer med särskilda behov.

Varmbassänger och undervisningsbassänger är exempel på bassängtyper som det finns många olika användningsområden för och behov av. Både skolan och regionen ser behov av den typen av bassänger för simundervisning och rehabverksamhet. För att kunna nyttjas optimalt behöver det även finnas ytor i anslutning till bassängerna för exempelvis samlingar och andra funktioner kopplat till rehabverksamhet och simundervisningen.

Vidare är simidrotter som simhopp, vattenrugby och vattenpolo beroende av hopp- och djupbassänger, vilket för närvarande bara Valhallabadet erbjuder. Det kommande centralbadet planeras omhänderta den typen av bassäng men det kan finnas behov av att tillföra fler hopp- och djupbassänger i planeringen av kommande simhallar. Ytbehov som kompletterar simträning, så kallade torrtytor, behöver omhändertas.

Utomhusbad är mycket populära och fyller en viktig funktion för att främja vattenvana men anläggningens värde och verksamhetsnytta beskrivs inte i aktuell badstrategi. Behovet av utomhusbad är stort och kommer öka när utomhusbadet på det befintliga Lundbybadet avvecklas. För att främja en vattenvana hos de grupper som har långt till sitt närmaste friluftsbad samt tillgodose efterfrågan på simning och bad i klorerat och tempererat vatten bör planeringen ta höjd för utomhusbad i staden. Plaskdammar och vattenlek ger liknande värden för de yngre barnen och kommer omhändertas i stadsmiljönämndens budgetuppdrag om att föreslå platser för nya plaskdammar i staden.

Ishallar

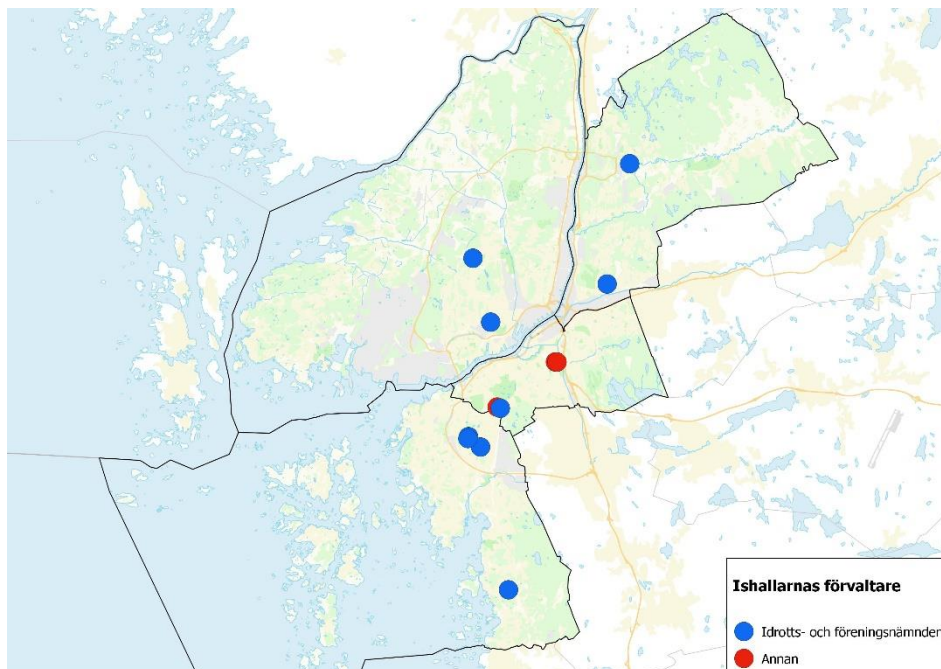
Det finns 11 ishallar i Göteborg som alla är kommunalt drivna, se Figur 2. Idrotts- och föreningsförvaltningen har driftansvaret för alla ishallar förutom de av Got Event drivna Frölundaborg och Valhallarinken samt eventarenan Scandinavium.

Flera nya ishallar har invigts den senaste tiden. Vid årsskiftet invigdes Slottsskogens ishall som ersätter den tidigare Slottsskogsrinken. Förra året öppnades även nya ishallar i Kvibergs Park och på Ruddalen. Kvibergs Parks is- och sporthall byggdes för att ersätta Isdala i Kortedala medan isytorna på Ruddalen innebar en förstärkning.

Ishallarna används främst av föreningsidrotten men även allmänheten och skolor. Inom föreningsidrotten är det framför allt paraidrott, konståkning och ishockey som använder ishallarna. Ruddalens isytor används även för bandy och hastighetsåkning på skridskor. Allmänheten har under vissa tider möjlighet att använda flera av ishallarna, där isytorna

på Ruddalen står för den största delen av den öppna verksamheten. Skolor har möjlighet att boka enskilda tider i samband med den öppna verksamheten alternativt boka hela anläggningen.

Figur 2. Ishallar i Göteborg.

Av Idrottsvaneundersökningen 2023 framgår att relativt få av stadens vuxna invånare besöker en ishall regelbundet men att ishallar samtidigt är en efterfrågad anläggningstyp. Fyra procent uppger att de besöker en ishall minst varje månad och nio procent att de besöker en ishall minst varje halvår. Bland de som ofta besöker en ishall finns en högre andel boende i stadsområde Sydväst, personer som är 45–59 år samt män. Tio procent av de svarande pekar ut ishallar som en anläggningstyp som de vill se fler av i Göteborg. De som bor i de västra delarna av Hisingen, ett område som saknar ishall, efterfrågar i högre utsträckning fler ishallar i staden.

Planerade förändringar i anläggningsbeståndet

- Det pågår ett arbete med detaljplan och förstudie för att ersätta Rambergsrinken med en ny ishall i samma kvarter. Detaljplanen, som även inkluderar ett utbyggt Lundbybad, har dragit ut på tiden vilket gör att det finns osäkerheter kring om tidsplanen på en färdig anläggning till 2029 är möjlig.
- Got Event planerar tillsammans med Frölunda HC för en utökning av Frölundaborg med ytterligare en ishall.
- I Göteborgs Stads Budget 2023 fick nämnden i uppdrag att tidigarelägga byggnationen av minst en ishall utöver ishallarna i Kvibergs Park och på Ruddalen. Ishallen ska enligt beslutet driftsättas senast 2026. Nämnden har i delårsrapporten för januari-mars 2024 rapporterat att det finns stora svårigheter att hitta en möjlig lokalisering för en ishall som driftsätts 2026.

Behov av ishallar under kommande år

De nyttillkomna isytorna ger staden en välbehövlig kapacitetsökning. Med fler tillgängliga istider ges besökarna bättre möjligheter att åka skridskor. Mycket talar emellertid för att det finns behov av fler ishallar kommande år, inte minst till följd av den prognostiserade befolkningsökningen. Den kommande planeringen behöver också beakta isverksamhetens utveckling, den resurs som nu Ruddalens utvecklats till samt uttryckta behov från föreningslivet. Utifrån föreningslivet behov hörs mest önskemål om ytterligare isanläggningar i stadsområde Sydväst och i de västra delarna av stadsområde Hisingen.

I nämndens investeringsnominering finns medel för tre ytterligare ishallar på längre sikt, varav en är den som nämnden har kommunfullmäktiges uppdrag att tidigarelägga. Ishallarna är planerade att uppföras i Örgryte/Härlanda, Torslanda/Björlanda och på Ringön. Dessa områdesspecifika ishallsetableringar behöver tas omhand i stadens områdesplanering och också analyseras på nytt mot bakgrund av de förändringar i anläggningsbeståndet som skett på senare tid.

Allmänhetens användning och efterfrågan behöver även undersökas mer i detalj. När flera ishallar inte varit i drift de senaste åren har allmänhetens åkning begränsats under många år. Utifrån en sådan analys kan en bättre bild tecknas av hur behoven ser ut kommande år.

Idrotts- och föreningsförvaltningens strävan är att alla idrottsanläggningar ska användas effektivt men ishallar är i det avseendet en svårhanterad anläggningstyp. Det finns flera skäl till det. För det första är det i många sammanhang svårt att förena behoven hos de olika föreningsidrotterna som använder ishallarna. För det andra är behoven av tider och isyta koncentrerade till vardagskvällar och helger medan det är ett begränsat intresse för att åka skridskor dagtid på vardagar. För det tredje är säsongen för ishallsidrotterna begränsad och sommarperioden är svår att fylla med annan verksamhet utan att riskera skador på anläggningen.

Ruddalens skinnarhall. Foto: Maria Blomstrand.

Även om det är Göteborgs Stads generella inriktning att arbeta för mångfunktionella idrottsanläggningar finns det skäl att i det kommande planeringsarbetet överväga ishallar som inriktar sig på vissa målgrupper. Anledningen är att det är svårt att utforma en

anläggning som helt tillgodoser behoven hos allmänheten, ishockeyn, konståkning, parasporten och andra idrotter i en och samma anläggning. En ishall inriktad mot konståkning skulle exempelvis ge tillgång till en anläggning med för idrotten mer ändamålsenliga funktioner samtidigt som det skulle frigöra fler bokningsbara tider för övriga idrotter på de andra anläggningarna.

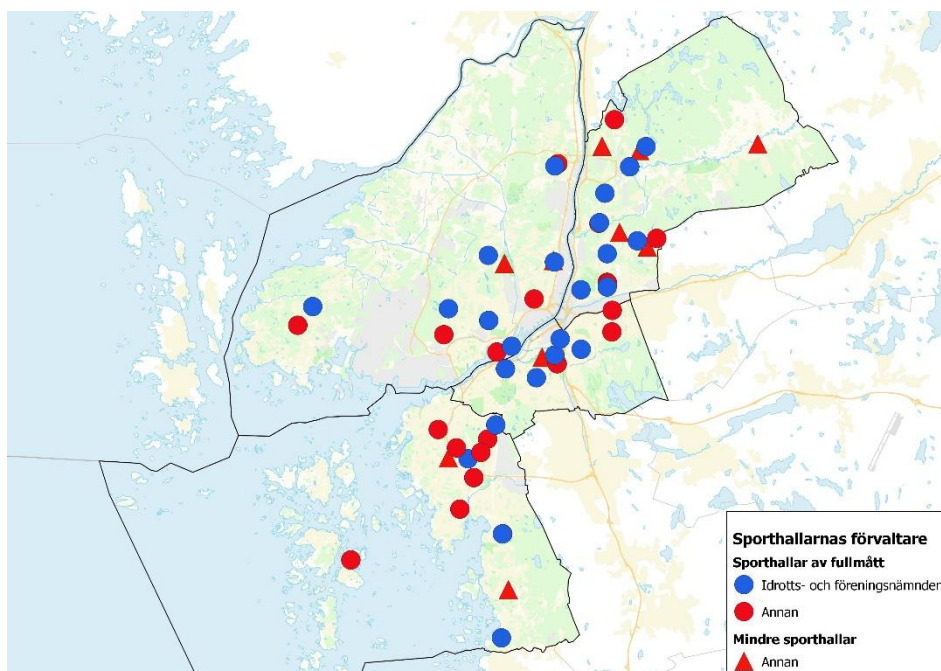
Allmänhetens efterfrågan om att åka skridskor är stor under begränsade perioder under året. Ett sätt att tillmötesgå den önskan är att i högre utsträckning planera för temporära anläggningar; att spola isbanor på lämpliga utomhusytor såsom grusplaner, alternativt att etablera temporära konstisytor med sarger. Ett annat sätt att effektivisera nyttjandet av anläggningarna är att stärka kommunikationen kring vilka anläggningar som finns för allmänheten och att försöka styra besökare dit det finns mest utrymme och kapacitet.

Driften av ishallar ställer krav på ytkrävande förrådsutrymmen för maskiner, fordon och utrustning. När Rambergsrinken ersätts med en ny ishall behöver befintliga funktioner, garage och förråd ersättas på annan plats på Hisingen. Kommande utvecklingsplaner behöver ta höjd för att ersätta den inhyrningen som finns vid Tuvevägen på privat fastighet. Vidare finns ett behov av en maskinverkstad antingen vid Slottsskogens ishall eller Ruddalens ishall.

Idrottshallar

Idrottshallar som kategori innefattar både sporthallar som är funktionella för en rad olika idrotter och hallar som är utformade efter specifika idrotters behov såsom gymnastikhallar, rackethallar och kampsportshallar.

Figur 3. Sporthallar (med en spelplan som är 600 kvm eller större) i Göteborg.

I staden finns cirka 59 sporthallar av fullmåttstorlek och 10 sporthallar som är i en något mindre storlek, se Figur 3. De flesta av hallarna ägs och drivs av kommunen men flera ägs, med eller utan föreningsdriftsavtal, av företag, föreningar eller andra ideella aktörer.

Utöver dessa finns det cirka 70 kommunala idrottshallar av mindre storlek i anslutning till skolor.

En ny anläggning i beståndet är Lundbyskolans sporthall som under året invigdes. Anläggningen har två hallar av fullmåttstorlek och med möjlighet att inhysa evenemang med plats för upp till 1 000 åskådare.

Idrottshallarna inhyser i de flesta fall ett stort antal idrotter. Tiderna på sporthallarna fördelas till idrotterna volleyboll, basket, handboll, innebandy, rollerderby, gymnastik och futsal. Även andra idrotter, såsom cheerleading, frisbee, inlinehockey och cricket, använder sporthallarna för sin verksamhet. De mindre idrottshallarna i anslutning till skolor används bland annat för gymnastik, motionsgymnastik, kampsport, futsal och bordtennis.

Generellt för de flesta idrottshallar är att de främst används av skolans verksamhet på dagtid och av idrottsföreningar på eftermiddagar, kvällar och helger. Utbyggnaden av idrottshallar som är av fullmått samplaneras tillsammans med grundskoleförvaltningen och stadsfastighetsförvaltningen. Det innebär att planeringen till stor del följer befolkningsutvecklingen och behovet av skolplatser.

Eftersom det finns en otydlighet kopplad till ansvaren för investering, byggnation och förvaltning av fullmåttshallar har de berörda nämnderna fått ett uppdrag av kommunfullmäktige att gemensamt utreda ansvarsförhållandena (kommunfullmäktiges beslut § 26, 2024-02-01). Arbetet är pågående och kommer följas upp i den ordinarie uppföljningsprocessen och i lokalförslöjningsplanen.

Normen vid nybyggnationer av skolidrottshallar är att bygga tillkommande hallar i fullmåttstorlek. En idrottshall av fullmåttstorlek ger förutsättningar för en spelplan på fyrtio gånger tjugo meter. Handboll och futsal är exempel på idrotter som i matchsammanhang behöver ha en hall av fullmåttstorlek.

Beroende på läktarkapacitet, förrådsutrymmen och andra sidoytor är inte alla sporthallar av fullmåttstorlek lika stora sett till byggnadens avtryck. I planeringssammanhang kategoriserar Göteborgs Stad sporthallarna av fullmåttstorlek som kategori 0, 1, 2 och 3. En hall i kategori 0 har färre funktioner än övriga fullmåttshallar medan en kategori 3-hall ger möjligheter att spela matcher och arrangera mindre, medelstora och elitevenemang, bland annat på grund av en större läktarkapacitet. En kategori 3-hall har därför ett större ytanspråk än en hall i exempelvis kategori 0 även om själva spelplanen är lika stor.

De idrottshallar som byggs av förvaltningen planeras med utgångspunkt ur en behovsbeskrivning där bland annat föreningslivets och verksamhetens behov lyfts in. En ny riktlinje kring styrande nyckeltal, samnyttjan och samlokalisering avseende verksamhetslokaler (kommunfullmäktiges beslut 2024-02-01, § 27) innehåller också ett beslut om att nämnden har i uppdrag och ska anta funktionsprogram för idrottshallar och bollplaner. Syftet med funktionsprogram är att bidra till en ökad förutsägbarhet vad gäller funktionalitet och utformning vid planeringen och byggnation av nya idrottshallar. För att stärka förutsättningarna för samnyttjan och samlokalisering bör arbetet med funktionsprogram göras tillsammans med grundskoleförvaltningen.

Planerade förändringar i anläggningsbeståndet

I stadsområde Centrum planeras för två idrottshallar i idrotts- och föreningsnämndens regi: en ny sporthall håller på att byggas vid Masthuggstorget och en ny sporthall i Slottsskogen är i ett projekteringskede och planeras vara färdig 2027. Ett planeringsarbete pågår även för ersättningsanläggningar och en utökning av Valhalla sporthallar. För Rosendalshallarna pågår detaljplan och förstudie för att möta ett utökat skolbehov och för att ersätta de befintliga hallarna. Även vid Jaegerdorffsplatsen pågår en detaljplan och förstudie för en ny idrottshall. Bland stadsfastighetsnämndens projekt pågår detaljplanearbete för skolutvecklingar med fullmättshallar vid Annedalsskolan, Mossen, Ebbe Lieberathsgatan i Krokslätt och vid en skolutveckling i Kallebäck.

I stadsområde Sydväst väntas ett detaljplanearbete och projektutveckling för Väleås idrottsområde starta under senare delen av året eller början av 2025. Under samma period väntas även ett detaljplanearbete starta för en skolutveckling vid Västerhedsskolan, vilket kan möjliggöra för en sporthallsutveckling. Bland stadsfastighetsnämndens projekt pågår förstudiearbete för en ersättningshall när Vättnedalsskolan byggs om. Planarbete och förstudie pågår för att tillgodose behovet av en dubblering av dagens hallkapacitet vid Önneredsskolan. När Påvelundsskolan byggs ut kan en tillkommande hall bli en resurs för föreningslivet.

Foto: Lo Birgersson.

I stadsområde Hisingen har en förstudie tagits fram för en ny sporthall vid Backavallen. Förstudie och planarbete pågår även för en ny sporthall vid Backaplan. Backavallen och Backaplan ligger i investeringsnominering för åren 2025–2027 respektive 2027–2029. Bland stadsfastighetsnämndens projekt inleds under 2024 ett planarbete för skola och idrottshall vid Länsmansgårdens idrottsområde. Beslutade projekt som pågår och förväntas realiseras inom nutid (1–5 år) är sporthallar på Noleredsskolan (2027), Gunnestorpsskolan (2026), Lerlyckeskolan (preliminärt 2028) och Jätttestensskolan (preliminärt 2029). En förstudie pågår även på en skolidrottshall på Lillebyskolan. Det

pågår förstudier i detaljplaneskede för nya skolor med skolidrottshallar på Backaplan, Länsmansgården, Björlandaskolan, Bräckeskolan (Londogatan), Brudbergsskolan. Dessa förväntas realiseras inom närtid (5–10 år). Även vid Brudbergsskolan pågår planarbete för en ny idrottshall. På grund av förändrade planförutsättningar har detaljplanearbetet dragit ut på tiden, men arbetet har återupptagits och fortskrider under året. Samtliga av dessa framtida utvecklingar för skolidrottshallar är planerade som fullmättshallar.

I stadsområde Nordost pågår ett planarbete som berör Gamlestadshallen. Förvaltningens inriktning är att utreda om befintligt och tillkommande skolbehov kan omhändertas i en ombyggd eller nybyggd sporthall. En ny sporthall som förvaltningen kommer ta över vid Gårdstensskolan väntas stå klar 2027.

Behov av idrottshallar under kommande år

Idrottshallarna har en stor potential att kunna utnyttjas mer jämlikt. De är med sin numerär, spridning i staden och mångfunktionalitet en idrottsmiljö som kan bidra både till lokalsamhället och föreningslivet. Det finns koncept för utveckling av idrottshallar så att idrott och rörelse blir tillgängliggjort för fler genom innovativa lösningar och med en yt- och volymeffektivitet.

I stadsområde Centrum finns en potentiellt kommande skolutveckling vid Guldhedsskolan som en tillkommande resurs. Förutsatt att alla pågående detaljplaner och projekt slutförs enligt plan så får stadsområdet en kraftigt förbättrad idrottshallssituation under kommande år. Fler anläggningar skulle dock kunna fyllas i området utifrån ett föreningsperspektiv då idrottshallarna är intressanta att boka för fler än bara det föreningsliv som har upptagningsområde i Centrum.

I stadsområde Sydväst finns ett behov av en större hall motsvarande kategori 3. En sådan föreslås bli prövad i den kommande utvecklingen av Välenområdet. En skola vid Välen behöver också hanteras i tidigt skede. En kommande skolutveckling vid Hovåsskolan aktualiserar den kommande användningen av den befintliga simhallen i Askim och hur de befintliga hallresurserna kan tillgodose skolbehovet. Ett detaljplanearbete för skola och fullmättshall vid Åkeredsrondellen pågår. Skolutveckling vid Fiskebäcksskolan och Nygårdsskolan ligger på längre sikt och kan bli fullmåttsresurser.

I stadsområde Hisingen finns det ett behov av ytterligare en kategori 3-hall utöver befintliga Lundbystrandshallen samt Lundbyskolans sporthall. På norra Hisingen finns det behov av en utökad hallkapacitet då stora delar av föreningsverksamhet på Hisingen i dagsläget omhändertas inom stadsområde Nordost.

För att kunna teckna en bättre bild av behoven av idrottshallar behöver planeringen av idrottshallar tydliggöras. Idrottshallar är en typ av idrottsanläggning som det finns en stor volym av och som dessutom samplaneras med skolan. Det gör att det finns ett behov av en strategisk och långsiktig inriktning för hur Göteborgs Stad ska tillgodose behovet av idrottshallar i olika delar av staden och med vilket innehåll. En strategisk inriktning för planeringen av idrottshallar skulle till exempel kunna peka ut vad mångfunktionalitet, jämlik användning, digitalisering och annat kan betyda för anläggningstypen och i vilka fall idrottshallar bör kunna möjliggöra för seniorspel och andra typer av specialisering. En plan för idrottshallar skulle ge bättre förutsättningar att förverkliga målsättningen i

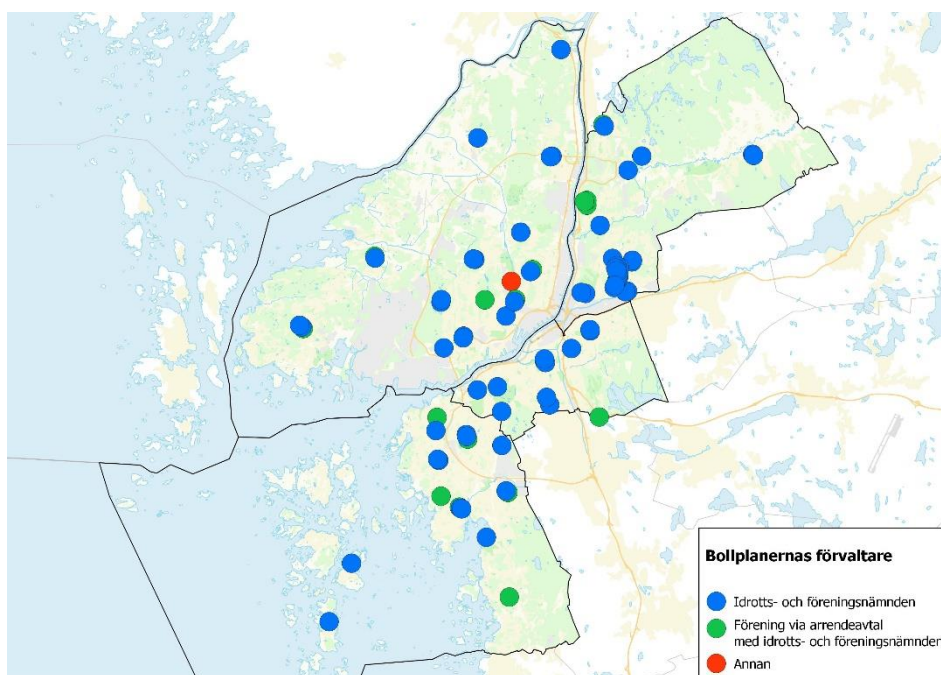
Göteborgs Stads idrottsprogram om ett bredare utbud av idrottsanläggningar som används jämnt.

Bollplaner

Det finns 86 bollplaner, räknat som elvaspelsplaner med linjer och mål för fotboll, i Göteborg. Av dessa har 44 konstgräs, 41 naturgräs och 1 hybridgräs. Det finns även ett 30-tal mindre bollplaner samt ett antal planer med grus som underlag som framför allt används som evenemangsytor och för spontanidrott. Idrotts- och föreningsförvaltningen ansvarar för de flesta bollplanerna, men flera driftas av en förening via ett arrendeavtal.

Till dessa tillkommer även de bollplaner som är en del av en arena, de av Got Event drivna Gamla Ullevi, Valhalla IP och Bravida Arena.

Figur 4. Bollplaner (elvaspelsplaner) i Göteborg.

Bollplaner används framför allt för fotboll, vars popularitet i staden är tydlig. Fotbollen är den föreningsidrott med klart flest aktiva medlemmar bland både pojkar och flickor. Av Idrottsvaneundersökningen 2023 framgår att fem procent av den vuxna befolkningen spelar fotboll i någon form och att sju procent, med en övervikt bland de yngre vuxna, vill se fler fotbollsplaner i staden. Bollplanerna används även av andra idrotter såsom cricket, landhockey, lacrosse, rugby, amerikansk fotboll, baseball/softboll och ultimate frisbee.

Närhet till en bollplan är särskilt viktigt för yngre barn. Fotbollsforeningar, särskilt de med verksamhet för yngre åldrar, har ofta en lokal medlemsbas vilket gör dem känsliga för längre avstånd och tillfälligt avstängda bollplaner. Utöver att vara tillgängliga för föreningslivets bokningar används många av bollplanerna för spontanaktiviteter av boende i närheten. I de fall där bollplaner är placerade i närheten av grundskolor eller gymnasieskolor används dessa ofta även för skolidrott och för fritidsverksamheten.

På senare tid har stora förändringar skett inom svensk fotboll där efterfrågan och behovsbilden har förflyttats jämfört med hur fotboll spelats historiskt. I dagsläget är det

uteslutande konstgräsplaner som efterfrågas av såväl fotbollsförbundet som enskilda föreningar. Förflyttningen mot konstgräs har skett gradvis i Göteborg. Tidigare fanns det fler planer med grusunderlag, men med tiden har flera av dessa ersatts med konstgräs tack vare konstgräsets fördelar som möjliggör spel året runt och som jämfört med grus minskar risken för skador. Förvaltningen har ett arbete att göra med att omvandla tidigare grusplaner till andra användbara aktivitetsytor.

En utmaning rör konstgräsplanernas miljöbelastning. Konstgräsplaner har historiskt haft gummigranulat som fyllnadsmaterial, vilket är ett material som kan spridas i naturen och skada miljön. Konstgräsplaner är den största stationära källan till mikroplaster och beräknas stå för 38 procent av EU:s samlade utsläpp av mikroplaster. Mot bakgrund av det beslutade EU i fjol om ett försäljningsförbud och en utfasning inom en åttaårsperiod. Förvaltningen har de senaste åren agerat föregångare genom att testa miljövänligare alternativ till gummigranulat, men det har ännu inte gett tillräckligt goda spelegenskaper. Förvaltningen arbetar för närvarande med att ta fram en plan för att kunna genomföra en omställning som tar hänsyn till såväl miljökraven som verksamhetens krav.

En annan utmaning är det höga slitaget på konstgräsplanerna. I den täta staden med begränsade friytor används konstgräsplanerna mer och för fler ändamål, vilket minskar livslängden på underlaget. För att säkerställa att barn och unga får så bra träningstider som möjligt väljer många föreningar att förlägga flera lags träningar på samma bollplan vid samma tidpunkt. Det innebär att en elvaspelsplan en eftermiddag kan utgöra träningsplan för hundratals barn samtidigt. Den höga användningen gör att bollplanerna används effektivt, till nytta för närboende barn och unga och andra, men innebär även att förvaltningen behöver byta ytskiktet oftare än planerat. Kostnaderna för att genomföra ett konstgräsbyte har därtill ökat kraftigt de senaste åren.

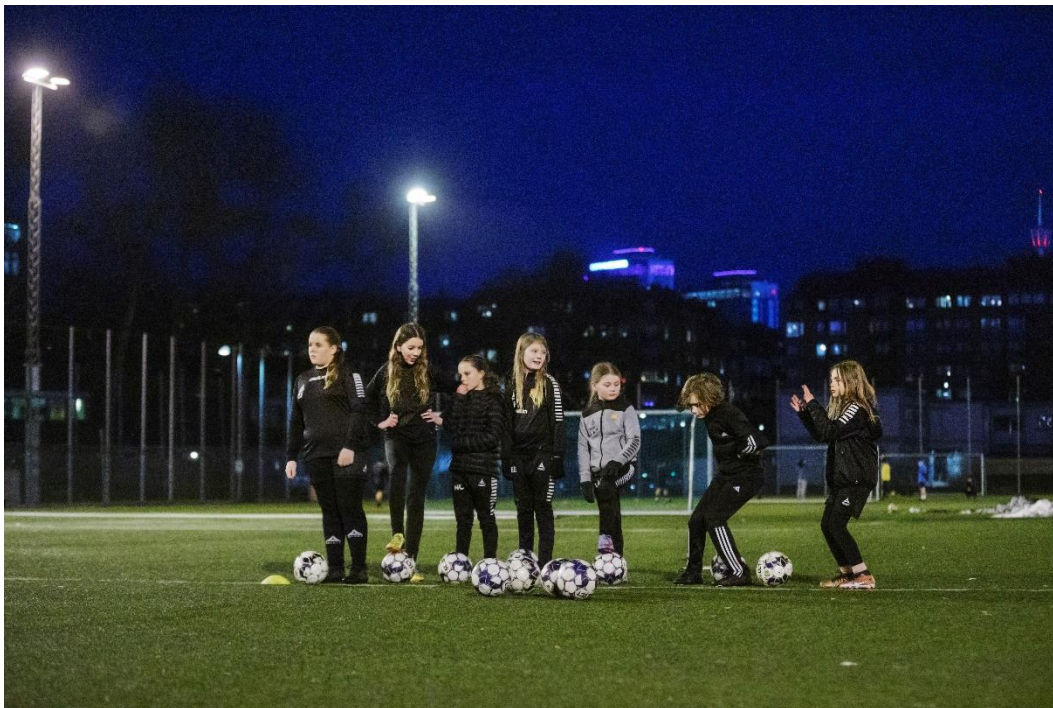

Foto: Lo Birgersson.

I arbetet med fördelningen av tider på bollplanerna behöver kontrollen över hur högt nyttjandet faktiskt är förbättras för att på ett bättre sätt kunna uppskatta hur beläggningen

är och därmed hur lång livslängd planen beräknas få. Planernas tillstånd behöver bevakas noggrant och underhåll genomförs regelbundet för att hantera belastningen. Ju mer en konstgräsplan nyttjas desto oftare behöver den underhållas och bytas ut. För de planer som ligger i anslutning till skolor, eller andra allmänna platser tillkommer oftast ett stort nyttjande dagtid av skolbarn och närboende vilket gör att slitaget ökar. Det krävs idag mer frekvent underhåll, och möjligen tidigare utbyte av konstgräset eller slitna delar på planerna, än vad förvaltningen planerat tidigare. Det kan vara nödvändigt att överväga att begränsa kapaciteten eller att schemalägga träningstillfällen och matcher för att minska slitaget och maximera planernas livslängd.

Bollplaner är beroende av stödjande faciliteter såsom toaletter, omklädningsrum och förrådsomöjligheter. För att få ekonomisk bärighet och ett effektivt nyttjande av bollplaner är det därför fördelaktigt att samla flera bollplaner, alternativt åtminstone en fullmåttplan och några kompletterande mindre bollytor, i samma område. För närvarande finns enbart ett fåtal bollplaner som inte har stödjande funktioner. Maskinförråd och lagringsytor för drift av bollplaner behöver lokaliseras och finnas så att driftsorganisationen kan fungera optimalt.

Bollplanerna, i synnerhet de på Heden och i Kvibergs Park, används återkommande för evenemang. De årliga evenemangen Gothia Cup och Partille Cup innebär en stor beläggning på stadens bollplaner. Idrottsvaneundersökningen visar att fotbollsevenemang är den typ av idrottsevenemang som klart flest göteborgare besöker. Gamla Ullevi, Bravida Arena och Valhalla IP ger, med en stor läktarkapacitet och många evenemang per år, goda förutsättningar för göteborgarna att ta del av fotbollsmatcher på elitnivå.

Utöver dessa genomför förvaltningen nu en förstudie kring hur Ruddalens IP kan utvecklas till en arena godkänd för Superettan, i linje med ett inriktningsbeslut från nämnden. Nämnden ska även ersätta Valhalla IP när denna behöver avvecklas till följd av Centralbadet och övrig utveckling i evenemangsområdet. Dessa två tillskott skulle innebära en riktningsförändring där nämndens anläggningar i högre grad riktar sig mot fotbollens elitverksamhet, ett behov som Got Event tidigare ensamt tillgodosett.

I juni hanterade nämnden en utredning över hur förutsättningarna för fotbollsverksamheten i centrala Göteborg kunde stärkas. Nämnden beslutade då om ett antal förstärkningar i anläggningsutbudet. De tre större beslutade investeringarna var att etablera en ny elvaspelsplan på Heden 1 som delvis kompensation för Valhalla IP, att etablera en sjuvåningsplan på Dalen samt att bygga om Mossens IP från naturgräs till konstgräs. I samband med etableringen av en ny fullmåttplan på Heden 1 behöver möjligheten och behovet av olika typer av förrådslokaler att ses över. Detta gäller både för föreningslivets behov som för förvaltningens behov av förvaring för verksamheten. Utöver de större projekten beslutades även att fyra befintliga anläggningar skulle förstöras i samband med kommande utbyte av ytskiktet.

Planerade förändringar i anläggningsbeståndet

- Under 2024 förstöras konstgräsytorna på Gröna Vallen och Karl Johansplan.
- Under 2024 har nämnden övertagit en naturgräsplan vid Kortedalavallen.
- Under 2024 övertar nämnden en ny elvaspelsplan i konstgräs genom Krokängsplan.
- Under 2025 planeras en ny sjuvåningsplan att byggas på Dalens grusplaner.

- Under 2025–2026 planeras en ny elvaspelsplan att byggas på Heden 1.
- Under 2026 planeras naturgräset på Mossens IP att bytas ut till konstgräs, förutsatt att pågående planarbete inom området fortskrider enligt nuvarande tidsplan.
- Förstudiearbete pågår för att uppgradera Ruddalens IP till en arena som är godkänd för spel i Superettan.
- Arbete med ersättningsanläggningar för Valhalla IP pågår med förslag till en tudelad lösning. En elvaspelsplan föreslås placeras på Heden 1. Arbetet pågår för att hitta en placering av en ersättningsarena av arenafunktionen för Valhalla IP.
- I samband med omläggning av befintliga konstgräsytor på Majvallen respektive Överåsullen och Härlanda Park, vilka för närvarande är planerade till år 2027, planeras konstgräsytorna förstoras.
- I investeringsnomineringen för 2025 finns en nominering för att uppgradera Torslandavallen till en division 1-anläggning. Preliminärt ligger denna investering planerad till år 2027–2028.
- I investeringsnomineringen för 2025 finns även en nominering för tre bollplaner på Välen, en etablering som är beroende av kommande planarbete inom området. Preliminärt ligger denna investering år 2028–2029.

Behov av bollplaner under kommande år

Likt föregående års lokalbehovsplan bedöms behovsbilden som relativt välbalanserad med utbudet. I stadsområde Centrum finns det dock behov av att etablera fler ytor, något som nämnden också i juni beslutat att göra. På kort sikt finns således en rad investeringar som motverkar kapacitetsbristen. Nämnden får framöver analysera om de beslutade investeringarna har fått önskad effekt eller om det kvarstår ytterligare behov av att förstärka kapaciteten i centrala Göteborg.

Utöver de planerade investeringarna drivs ytterligare behov av bollplaner kommande år av befolkningsutvecklingen. Samtidigt som behovet av nya anläggningar inte bedöms som stort för närvarande finns behov av att utveckla de befintliga anläggningarna så mycket som möjligt. Det kan innebära investeringar för att förbättra befintliga naturgräsplaner liksom fortsatta investeringar i att testa och utvärdera olika typer av konstgräsmaterial.

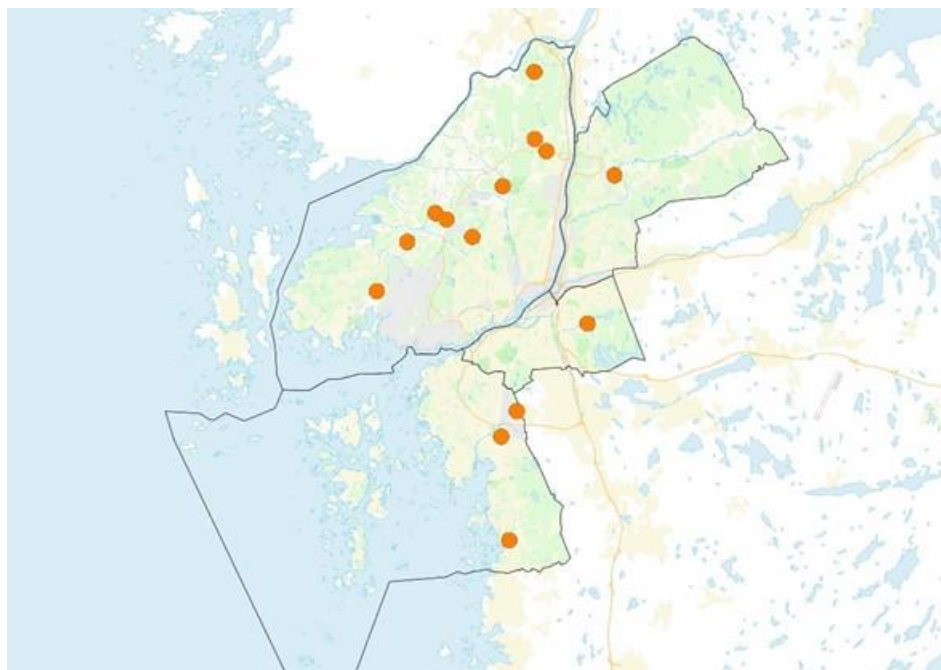
Ridanläggningar

Det finns cirka 14 ridanläggningar som används av föreningar för deras verksamhet, se Figur 5. Idrotts- och föreningsnämnden har inte ansvar för någon av anläggningarna. I stället är ansvaret, på olika sätt beroende på vilken anläggning det handlar om, delat mellan exploateringsnämnden, stadsfastighetsnämnden, föreningslivet samt i vissa fall privata aktörer.

Ridanläggningarna används för föreningsdriven ridsport, ett samlingsbegrepp för olika aktiviteter med hästen i centrum, och för personer som vill rida på egen hand. En viktig del av den verksamhet som bedrivs på ridanläggningarna är ridskolor, vilket ger många barn och unga möjlighet att prova på ridning utan att behöva äga en egen häst. Föreningarna har ofta ett antal anställda som driver verksamhet och anläggning. Vidare

tar många ridanläggningar emot personer som gör praktik, arbetstränar eller som har grön rehab.

Figur 5. Ridanläggningar i Göteborg.

Många av ridanläggningarna är i stort behov av upprustning. Flera anläggningar når inte upp till olika myndighetskrav och hotas av nedstängning av länsstyrelsen om inte åtgärder vidtas. Vissa av byggnaderna är i så pass dåligt skick att det är mer ekonomiskt hållbart att ersätta med nya byggnader än att rusta upp de befintliga. De välbehövliga renoveringarna kan samtidigt innebära höjda hyror för föreningar som i många fall redan har knapp ekonomi.

Eftersom ridanläggningar är mycket ytkrävande är tillgången till mark många gånger den stora utmaningen för utvecklingen av stadens ridanläggningar. Göteborgs Stad har en särskild styrning för utvecklingen av ridanläggningar i plan för ridsport 2020–2024. Två av tre delmål rör specifikt anläggningsförsörjningen. Det ena är att långsiktigt säkerställa mark för ridsporten och det andra är att skapa förutsättningar för hållbara, tillgängliga och ändamålsenliga ridanläggningar. I samband med att planens giltighetsperiod löper ut vid årsskiftet kommer planen att följas upp.

Planerade förändringar i anläggningsbeståndet

Flera av stadens ridanläggningar hotas av undanträngning när staden växer och den arrenderade marken av olika skäl planeras för andra ändamål. Ridanläggningarna i Askim och Säve är exempel på anläggningar som hotas av avveckling eftersom markägarna kan låta marken tas i anspråk för andra ändamål.

Idrotts- och föreningsförvaltningen arbetar aktivt för att kunna investera i en ny ridanläggning, vilket det finns medel avsatta för, men eftersom det inte har funnits tillgänglig mark för ändamålet har investeringen hittills inte varit möjlig att realisera. Förvaltningen ser även aktivt över möjligheterna att utöka antalet ridskoleplatser på befintliga anläggningar.

Behov av ridanläggningar under kommande år

Som en följd av ridsportens popularitet och de undermåliga befintliga anläggningarna är behovet av ridanläggningar stort och, i takt med staden växer, ökande. Ridanläggningar når särskilt flickor och personer med funktionsnedsättning vilket är målgrupper som Göteborgs Stads idrottsprogram pekar ut som viktiga att nå.

Tillgången till ridanläggningar i Göteborg är låg jämfört med andra kommuner. I förvaltningens utredning ”Behov och förutsättningar för ridsporten att expandera” (behandlad på idrotts- och föreningsnämndens sammanträde 2021-04-20) drogs slutsatsen att ridskolorna behöver utökas med ytterligare 1 340 platser och 90 hästar för att Göteborg skulle nå upp till ett riksgenomsnitt. I december 2023 var det 2 190 personer som stod i kö till en ridskola.

Den pressade situationen innebär att inriktningen framåt behöver vara att undersöka alla möjligheter att uppföra nya ridanläggningar samt att rusta upp och bygga ut befintliga ridanläggningar. Trots beslutade målsättningar och strategier i Göteborgs stads plan för ridsport har stadens stadsutvecklande nämnder hitintills inte prioriterat mark och tagit omhand de konkreta förslag för utveckling eller bevarande av ridsporten som lyfts fram.

Eftersom idrotts- och föreningsförvaltningen inte har rådighet över vare sig planeringen av mark eller byggnader fokuserar förvaltningen på att lyfta ridsportens behov och förutsättningar i stadens stadsutvecklingsprocesser och prövar också i planperiodens slutskede ett initiativ om planläggning och utbyggnader för att skapa fler ridskoleplatser i Billdal respektive Långeberga. I samband med att översiktsplanen ses över har förvaltningen lyft fram behov kopplat till förutsättningarna för ridskoleverksamhet.

Utegym och andra aktiva utemiljöer

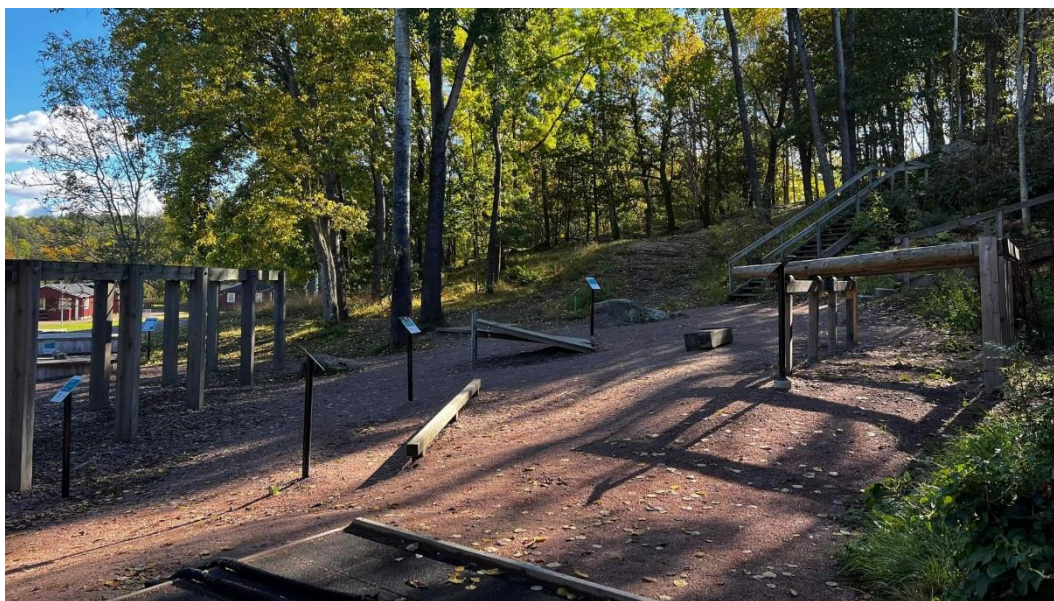
Aktiva utemiljöer definieras som utomhusanläggningar som är kostnadsfria och öppna för alla dygnet runt. Utegym, aktivitetsytor och hinderbanor är några exempel på stadens aktiva utemiljöer. Discgolfbanor kan också sorteras in under kategorin även om vissa anläggningar kräver banavgifter. Vissa anläggningar drivs av föreningar och andra av Göteborgs Stad. För de kommunala aktiva utemiljöerna finns det ett delat ansvar mellan idrotts- och föreningsnämnden och stadsmiljönämnden beroende på om anläggningen står på kvartersmark för idrott eller allmän platsmark.

Av stadens 52 kommunala utegym drivs 7 av idrotts- och föreningsförvaltningen och övriga av stadsmiljöförvaltningen. Båda förvaltningarna har därutöver ett dussintal aktivitetsytor, varav vissa ibland benämns näridrottsplatser. Bland övriga aktiva utemiljöer i idrotts- och föreningsnämndens regi finns bland annat en hinderbana, en gruppträningsplattform och en temalekpark, alla belägna i Kvibergs Park i stadsområde Nordost.

Det är svårt att ge en detaljerad bild av hur de aktiva utemiljöerna används eftersom de per definition inte kräver något inträde eller registrering. Av olika undersökningar framgår dock ett stigande intresse för den typ av idrott på egen hand som möjliggörs av aktiva utemiljöer. Förvaltningen undersöker möjligheterna för att följa upp användningen av de öppna anläggningarna som inte kräver bokning eller inträde.

Ytorna är även viktiga för förvaltningens verksamhet. Förvaltningen använder de aktiva utemiljöerna bland annat för bemannade gruppträningspass inriktade mot olika målgrupper. Anläggningarna utgör också samlingsplats för promenader, plats för lovaktiviteter och event som arrangeras av förvaltningen. Dessa aktiviteter följs upp gällande deltagarantal.

Av de vuxna i Göteborg som någon gång tränar så att de blir andfådda uppger 56 procent i Idrottsvaneundersökningen att de tränar utomhus, exempelvis i ett löpspår eller på ett utegym. En fjärdedel av de svarande säger att de minst varje halvår tränar på ett utegym. En femtedel av göteborgarna över 18 år vill se fler utegym i staden, vilket särskilt gäller kvinnor och personer med eftergymnasial utbildning. Bland de som uppger att de regelbundet besöker ett utegym är det däremot en övervikt bland män.

Skatås utegym. Foto: Jessica Karlsson.

Planerade förändringar i anläggningsbeståndet

Planeringen av utegym utgår från stadsmiljönämndens och idrotts- och föreningsnämndens handlingsplan för utegym. Göteborg får under år 2024 ett tillskott av fem nya utegym i kommunal regi. Idrotts- och föreningsnämnden bygger ett utegym vid Torslandavallen och stadsmiljönämnden ansvarar för fyra nybyggnationer i Brunnsbo, Angered, Östra Bergsjön och Björkekärr. Därutöver föreslås 19 befintliga utegym byggas om och utökas med fler funktioner. Sex av dessa är i idrotts- och föreningsnämndens regi (Ruddalens, Dalens, Skatås, Kvibergs Parks utegym samt Blidväders och Länsmansgårdens aktivitetsytor) och övriga står under stadsmiljönämndens ansvar.

I ett längre perspektiv är planen att under de kommande åren sammanlagt bygga 26 nya utegym, avveckla fyra utegym och rusta upp 34 av de befintliga utegymmen. Ansvaret för investeringarna i de nya utegymmen är inte fastslaget eftersom alla nya utegym inte har en färdig lokalisering.

Vidare har idrotts- och föreningsnämnden gett förvaltningen i uppdrag att bygga en näridrottsplats i Säve. Anläggningen planeras att färdigställas under nästa år. Under 2026

planeras även en skatepark vid Varpaplan i anslutning till Slottsskogsvallen att börja byggas.

Behov av aktiva utemiljöer under kommande år

Mycket talar för att det finns ett stort behov av fler aktiva utemiljöer i staden. Att på egen hand kunna aktivera sig i en utemiljö, utan att behöva förhandsboka eller betala inträde, överensstämmer med den flexibilitet i idrottandet som många efterfrågar. Aktiva utemiljöer är dessutom en kostnadseffektiv anläggningstyp vars ytbehov till stor del kan anpassas efter rådande markförutsättningar.

Det finns stora möjligheter att anpassa utformningen av de aktiva utemiljöerna vad gäller funktionalitet och inriktning. För att de aktiva utemiljöerna ska ha de största folkhälsoeffekterna behöver utformningen göras trygg och attraktiv för de grupper som inte har en stor träningsvana. I planeringen av nya aktiva utemiljöer är det viktigt att ta höjd för bemanningen av anläggningarna. Förvaltningen arbetar med att återkommande genomföra aktiviteter och bemanna de aktiva utemiljöerna, vilket bedöms vara viktigt för att locka träningsovana besökare till anläggningarna. I de flesta fall är det förvaltningens personal från närliggande anläggningar som bemannar de aktiva utemiljöerna.

För att använda vissa av de aktiva utemiljöerna är olika typer av utrustning såsom bollar och frisbeediscar en förutsättning. Att i samarbete med föreningsidrotten erbjuda utrustning för målgrupperna kan därför vara ett effektivt sätt att få miljöer att användas mer och av fler grupper. Förvaltningen har sedan några år erbjudit detta genom att etablera boxar i flera idrottsområden där det går att låna utrustning. Fritidsbanken finns sedan 2024 med en anläggning på Frölunda torg och ytterligare etableringar finns i planeringen.

Planeringen av aktiva utemiljöer behöver göras tillsammans med andra förvaltningar och bolag. Det finns en potential i att samnyttja ytor, exempelvis skolgårdar, för att göteborgarna ska kunna ta del av dem under dygnets alla timmar. I det ingår att utforska hur olika typer av fysisk aktivitet, såväl den organiserade idrotten som fysisk aktivitet i vardagen, kan samspela och förstärka varandra.

Idrottsområden

Ett idrottsområde utgörs av ett sammanhängande markområde med funktioner för flera idrotter och aktiviteter. Skatås, Kvibergs Park och Ruddalens idrottscentrum är några exempel på stadens idrottsområden. Det finns, beroende på hur man räknar, ett dussintal idrottsområden i Göteborg.

Det finns flera vinster med att ha ett sammanhängande kluster av idrottsanläggningar. Flera idrottsanläggningar i samma idrottsområde ger driftmässiga fördelar och skapar möjlighet till gemensamma stödjande funktioner. Ett idrottsområde fungerar som en målpunkt för många och ger utrymme för olika typer av aktiviteter på samma plats. Ur ett folkhälsoperspektiv finns många fördelar med idrottsområdenas möjlighet att skapa olika ytor för fysisk aktivitet inom samma område och därmed kunna aktivera exempelvis en hel familj vid samma tillfälle. Många idrottsområden är belägna i naturnära lägen och har möjlighet att också erbjuda platser för rekreation och vila. Idrottsområden har således

potential att locka både vana idrottsutövare och inaktiva till ökad fysisk aktivitet liksom att utgöra en viktig målpunkt även ur ett socialt perspektiv.

Förvaltningen ser ett stort behov av att utveckla de befintliga idrottsområdena för att skapa ett breddat utbud av aktiviteter och på ett tydligare sätt stödja möjligheten att idrotta på egen hand, vid sidan om de traditionella idrottsanläggningarna som riktar sig främst mot föreningsidrotten. För att kunna skapa ett innehåll som attraherar många olika målgrupper och som möjliggör många olika aktiviteter behöver helhetsperspektivet finnas med genomgående i planering och utformning. Idrottsområdet Kvibergs Park är ett bra exempel på när ett område fått en sammanhängande utvecklingsplan och vision och där innehållet har utvecklats i enlighet med den.

I de flesta idrottsområden finns möjlighet att effektivisera ytor och att utveckla platserna med fler funktioner. Ur ett strategiskt perspektiv är detta viktigt att göra för att inte riskera att outnyttjade ytor tas i anspråk för andra ändamål. Idrotts- och motionsområden är ytkrävande vilket gör dem svåra att ersätta på annan plats. Samtidigt finns det behov av att utveckla idrottsområdenas faciliteter för att möjliggöra för drift inom området men också närliggande idrottsanläggningar som exempelvis bollplansytor. I Skatås saknas exempelvis tillräckligt med garageutrymme för åkgräsklippare och bil. I Kvibergs Park behöver förrådsutrymmen fortsatt analyseras och hanteras i takt med den utveckling som pågår inom området. På Heden saknas numer garage och förråd, sedan det tidigare revs, vilket behöver omhändertas i den kommande planeringen. Kommande förändringar i samband med ny sporthall vid Backavallen påverkar förrådsområdena i området och är ett behov som inte är omhändertaget på annan plats. Otillräckliga faciliteter för förvaltningen leder till onödigt långa transporter av fordon och maskiner för att sköta idrottsområdet.

Kvibergs Park. Foto: Lillemor Johansson.

För att idrottsområdena ska fungera som önskat behöver de ha en attraktiv och tillgänglig placering för besökare, där närhet är särskilt viktigt för de yngre målgrupperna. Utvecklad kollektivtrafikförsörjning och kollektivtrafiknära lägen är därför önskvärt. För att fungera för olika typer av evenemang behöver flera idrottsområden och aktivitetsytor kompletteras med funktioner som stödjer detta.

Planerade förändringar i anläggningsbeståndet kommande år

För närvarande pågår ett utvecklingsarbete för flera av förvaltningens idrottsområden och en planering för kommande utvecklingsarbete av övriga områden. Bland pågående utvecklingsplaner finns Ruddalens, Skatås och Torslandas idrottsområden. På grund av pågående stadsutvecklingsprocesser finns även behov av att ta fram utvecklingsplaner för

Mossens idrottsområde och Gamlestadens idrottsområde liksom för Välen. Även Änäsältet behöver utredas för nya funktioner framöver för att öka nyttjandet.

I Kvibergs Park pågår arbete med att överföra befintliga förrådsbyggnader till förvaltningen, vilket skulle innebära en förbättring både för föreningslivets tillgång till förråd och för förvaltningens egen verksamhet.

Behov av idrottsområden under kommande år

De flesta av förvaltningens idrottsområden har nyttjats som idrottsmark under en lång tid. För att hantera framtida behov i takt med större omvandlingsområden och befolkningsutvecklingen behöver ytterligare idrottsmark tillföras förvaltningen. Det finns behov av att reservera mark i de större kommande omvandlingsområdena för att tillgodose invånarnas möjlighet att idrotta, ha en aktiv fritid och främja folkhälsa framöver.

En kommande utveckling av Välenområdet kommer innebära en omvandling till en miljö med olika aktivitetsfunktioner, både utomhus- och inomhusanläggningar, som riktar sig till spontan och organiserad verksamhet. I det kommande planarbetet behöver tillräcklig mark för att tillgodose idrottsbehoven i området att säkras.

Inom ramen för arbetet med planprogrammet för Tynnered har förvaltningen drivit behovet av ytor för lek och idrott i anslutning till de områden där omfattande bostadsbebyggelse planeras.

En framtida omvandling av Högsboområdet och utveckling av Frihamnsområdet behöver omhänderta behovet av idrotts- och rekreativmiljöer.

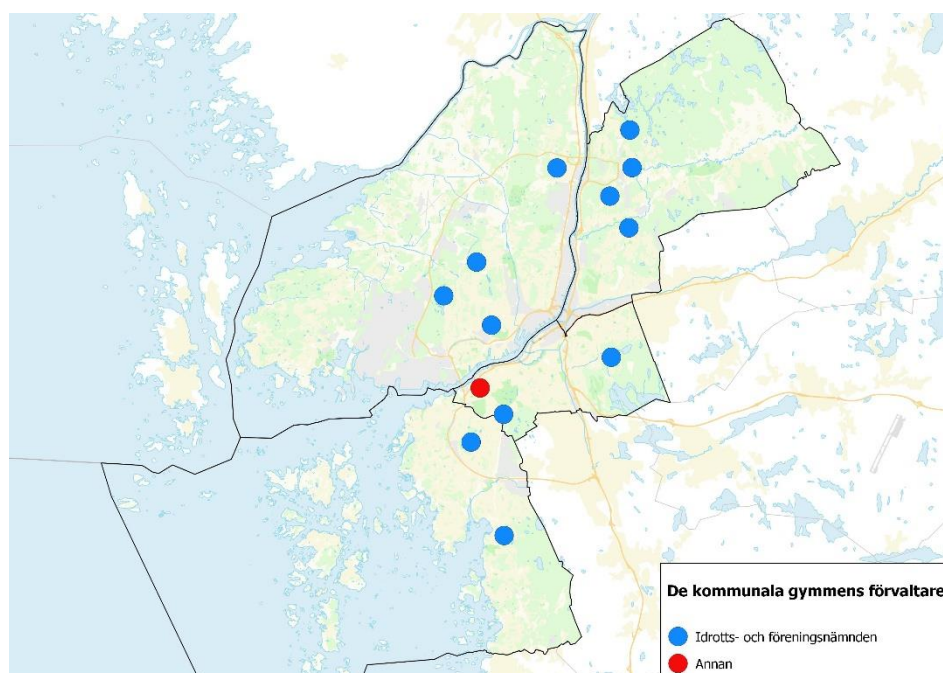
Gym och motionsanläggningar

Det finns tolv gym i Göteborg som drivs av idrotts- och föreningsförvaltningen. Hälften av gymmen ligger i anslutning till en motionsanläggning och hälften är samlokaliserade med en simhall. Utöver nämndens gym driver nämnden för funktionsstöd ett gym i Dalheimers hus som inriktas mot personer med funktionsnedsättning. De kommunala gymmens lokalisering i staden framgår av Figur 6.

De kommunala gymmen har en verksamhet som präglas av låga trösklar för olika, mer eller mindre, inaktiva grupper. Utrustningen och utbudet på gymmen anpassas efter bland annat äldre, barn och unga och personer med funktionsnedsättning, vilket bland annat innebär ett fokus på kom-i gång-pass och lättare vikter. Det är en målgruppsanpassning som går i linje med inriktningen i Göteborgs Stads idrottsprogram om att anpassa utbudet och verksamheten för att bidra till en jämlik användning av stadens anläggningar. Målgruppsanpassningen gör att verksamheten på de kommunala gymmen inte kan likställas med den på stadens många kommersiellt drivna gym.

De kommunala gymmen används för aktiviteter både inom förvaltningen och utanför förvaltningen. Förvaltningens uppsökande verksamhet och socialförvaltningarnas hälsotek är exempel på aktörer som använder de kommunala gymmen som plattform för att aktivera sina prioriterade grupper. Förvaltningen har även ett samarbete med Västra Götalandsregionen om insatser för personer med fysisk aktivitet på recept (FaR).

Figur 6. Kommunala gym i Göteborg.

Bland besökarna på de kommunala gymmen finns en stor andel äldre och personer med FaR. Att träna styrketräning och konditionsträning på gym är en populär träningsform. Av Idrottsvaneundersökningen framgår att styrketräning och gruppträning hör till de vanligaste träningsformerna. Av samma undersökning framgår att tio procent av de vuxna invånarna vill se fler gym i staden.

Förvaltningens gymverksamhet fyller viktiga värden eftersom den når grupper som i låg utsträckning fångas upp av andra verksamheter som förvaltningen driver eller stödjer. Gymverksamheten och gruppträningsutbud med subventionerade priser bidrar till att aktivera framför allt äldre, barn och unga samt personer med funktionsnedsättning och personer med FaR. Anläggningarna och utbudet bidrar också till att ge förutsättningar för stadens uppsökande och förebyggande arbete. På det sättet kan gymverksamheten nå målgrupper som sedan kan aktivera sig även på andra sätt.

Planerade förändringar i anläggningsbeståndet

När Askims simhall och Lundbybadet ersätts med nya anläggningar planeras inte de nya anläggningarna ha gym. Det innebär att antalet kommunala gym på sikt kommer minska till tio. De nya simhallarna kommer dock ha gruppträningsytor för att möjliggöra organiserade aktiviteter. Lundbybadet planeras även ha en yta för styrketräning.

Behov av gym och motionsanläggningar under kommande år

De kommunala gymmen har en relativt god geografisk spridning inom staden, förutom i Sydväst, men har genom sin verksamhet möjlighet att nå fler. Inriktningen för stadens kommunala gym kommande år är därför att öka nyttjandet av de befintliga gymmen snarare än att etablera nya.

Andra typer av idrottsanläggningar

Utöver de traditionella anläggningstyperna som idrotts- och föreningsnämnden historiskt sett har byggt finns det behov av andra typer av idrottsanläggningar. Det finns en rad idrotter vars lokalmässiga behov skiljer sig helt åt. När idrotters popularitet och behov förändras behöver förvaltningens analyser hantera detta och vara följsam gentemot den fluktuerande behovsbilden och föreningslivet samt allmänhetens önskemål och behov.

Även om flera racketsporter går att utöva i en traditionell idrottshall har många av idrotterna också speciella anläggningsbehov. Flera av de racketsportsanläggningar som finns inom staden är äldre och i behov av renoveringar, samtidigt som de på senare tid har kompletterats med många nya anläggningar genom de senaste årens stora intresse för padel.

Actionsporter har historiskt i huvudsak fått hantera sina egna lokalbehov, men här ser förvaltningen ett behov av att ta höjd för att stötta föreningslivet. Flera anläggningstyper som går att nyttja för till exempel skate och mountainbikeåkning går att införliva i förvaltningens idrottsområden och som ett komplement till övriga anläggningar.

I förvaltningens utredning ”Översyn av träningslokaler för kampsport” (behandlad på idrotts- och föreningsnämndens sammanträde 2022-19-19) konstaterades att många kampsportsföreningar ser positiva värden med att bedriva sin verksamhet i egna lokaler men att en kommunal anläggning kan fylla ett behov för nya föreningar, mindre föreningar, föreningar som är mellan lokaler och föreningar som behöver kompletterande lokaler för att växa. Flera av förvaltningens pågående projekt inkluderar kampsport i någon form – såsom centralbadet och idrottshallen i Backaplan – och behoven av ytor för kampsport har även lyfts fram i utvecklingsarbetet på Välen. På grund av sina särskilda lokalbehov är dessa anläggningar dock svåra att samnyttja och byggs med fördel som en specialanläggning. Förvaltningen behöver på ett tydligare sätt ta ställning till hur stor del av kampsportens behov som förvaltningens ska tillgodose genom egna investeringsprojekt kontra investeringsbidrag till föreningslivet.

För den långsiktiga planeringen är det viktigt att följa utvecklingen av nya idrotter. E-sporten växer och är sedan år 2023 en del av Riksidrottsförbundet. Utifrån ett uppdrag i Göteborgs Stads Budget 2024 arbetar förvaltningen med en utredning om e-sporten. Utredningen syftar till att belysa vad kommunen kan göra för att stödja en idrott vars behov och förutsättningar till dels skiljer sig från många andra idrotter. Utredningen kommer bland annat beskriva behovet av träningslokaler men även betydelsen av att e-sport ibland kan utövas online utan att en särskild lokal behöver användas.

Förvaltningen har idag tre större utomhusanläggningar för friidrotten genom Slottsskogsvallen, Angeredsvallen och den relativt nybyggda Björlandavallen. Utöver utomhusanläggningar finns flera inomhushallar för friidrottsverksamhet genom Angered Arena, Sandeklevshallen, Björlanda idrottshall och Lindåshallen. Här behöver behovsbilden förtydligas för att bedöma om de befintliga anläggningarna är tillräckligt för att tillgodose behovet eller om förvaltningen behöver investera i att utveckla de övriga anläggningarna, såsom Gamlestadsvallen, som till viss del har haft ett friidrottsutbud historiskt. Utöver förvaltningens anläggningar finns även Nya Ullevi som också erbjuder möjlighet att bedriva friidrottsverksamhet.

Förvaltningen har specialanpassat Svingelns sporthall för att möjliggöra för cricket och andra slagsporter inomhus. Det kan dock finnas behov av att etablera en dedikerad anläggning genom en slagtunnel eller liknande där slagsporterna kan utveckla sin verksamhet utanför utomhussäsongen.

I staden finns ett antal specialanpassade hallar för gymnastik, ytterligare två anläggningar är i planeringsskedet varav en av dessa är specifikt tänkt för trampolinverksamhet. Det kan dock finnas behov av att omhänderta gymnastikens behov i fler specialhallar och/eller kopplat till sporthallar. Här är takhöjder, golvyta och förrådsbehov särskilt viktiga.

Andra lokaler och ytor för föreningslivet

Utöver idrottsanläggningar behöver föreningslivet även andra lokaler och ytor för sin verksamhet. Det gäller både idrottsföreningar, som behöver förvara utrustning och uppehålla sig någonstans före och efter träningar, och andra föreningar såsom scoutföreningar och pensionärsföreningar. Föreningslivet signalerar generellt sett en efterfrågan på fler lokaler, men förvaltningen behöver kartlägga behoven mer i detalj för en mer precis nulägesbild. Med det sagt är frågan om förråds möjligheter i anslutning till aktivitetsytor, naturområden och anläggningar ett vanligt behov som når förvaltningen. Generellt finns ett förrådsbehov i de flesta av våra idrottsområden och anläggningar.

Möteslokal vid Skatås motionscentrum. Foto: Joanna Klasén.

Utöver förråd signalerar föreningslivet om möjligheten till klubbhus, kansli lokaler och möteslokaler. Förvaltningen ser att dessa behov kan tillgodoses på olika sätt. Traditionellt och historiskt har en förening kunnat bygga ett klubbhus i direkt anslutning till den anläggning som de nyttjar. Detta är idag betydligt svårare, både på grund av ökade kostnader för byggnation och drift men också på grund av ökad konkurrens om marken. Här behöver förvaltningen och föreningslivet hantera behoven på ett annorlunda sätt

framöver. Ett alternativ kan vara att i högre grad införliva både förråds- och samlingslokaler i högre utsträckning i de stödjande faciliteter som förvaltningen bygger i anslutning till idrottsanläggningarna.

En viktig strategisk fråga framöver för att tillgodose föreningslivets behov av andra typer av lokaler och ytor är samnyttjan inom staden. Förvaltningen ser att flera av de behov som föreningslivet har potentiellt kan tillgodoses genom att samnyttja existerande lokaler inom staden, vilka i huvudsak nyttjas andra tider än vad föreningslivet behöver. Här finns flera utmaningar att hantera framöver över förvaltningsgränserna, vilket tidigare har varit utmanande att få till.

En annan viktig faktor för föreningslivet är förutsättningarna för arrenden. Ridsport- och vattensporter är exempel på idrotter där klubbar på många håll inte har de avtal som krävs för att de ska kunna upprätta en långsiktigt hållbar tillgång till sin anläggning och få tillgång till de ekonomiska resurser och stöd som idrotten har möjlighet till. Här kompliceras frågan även av att staden har flera olika nämnder som förvaltar den aktuella marken.

En utvecklad lokalförmedling som kan hantera både en behovsbild och förmedla tillgängliga lokaler är fortsatt en nyckel för att stärka föreningslivets tillgång till övriga lokaler.

En annan nyckel för förvaltningen handlar om att tydligare marknadsföra övriga anläggningar som finns inom anläggningsbeståndet. Bokningsgraden på mindre aktivitetssalar och mötesrum är låg, vilket gör det svårt att motivera att bygga fler trots den behovsbild som presenteras. Genom att matcha behov och utbud på ett bättre sätt finns möjligheter att möta föreningslivets behov utan att behöva investera i många nya kompletterande lokaler och ytor.

Aktuella utmaningar och möjligheter

Det delade ansvaret för idrottsanläggningar ställer krav

Det stora antalet aktörer som bygger och har driftansvaret för idrottsanläggningar är en styrka för försörjningen av stadens idrottsanläggningar, men leder till otydliga ansvarsförhållanden i den strategiska planeringen inom staden. Det delade ansvaret är bland annat en fråga om markansvar. Både stadsmiljönämnden och idrotts- och föreningsnämnden bygger och har förvaltningsansvar för miljöer för spontanidrott, lek och aktivitet på egen hand på allmän plats respektive kvartersmark alternativt oplanerad mark.

Foto: Lo Birgersson.

Kommunfullmäktige har gett idrotts- och föreningsnämnden, stadsfastighetsnämnden och grundskolenämnden i uppdrag att utreda ansvarsförhållandena vid planeringen av idrottshallar. Resultatet av det pågående utredningsarbetet väntas ge ett behövligt förtydligande när det gäller idrottshallar. För utemiljöer krävs en samverkan med stadsmiljöförvaltningen i olika frågor. Efterfrågan av fler anläggningar som möjliggör seniorspel och elitspel och målsättningar om elitidrott i stadens idrottsprogram ställer i sin tur höga krav på samverkan med Got Event.

Föreningslivet och näringslivet bidrar till försörjningen av stadens idrottsanläggningar och Göteborgs Stad behöver ha en tydlig roll i förhållande till dem. Föreningars och företags byggande av idrottsanläggningar kan strategiskt komplettera Göteborgs Stads insatser men är beroende av stöd och tydliga spelregler från kommunen. Föreningar har möjlighet att få anläggningsrelaterade stöd samtidigt som externa aktörer har möjlighet att arrendera kommunal mark för att bygga idrottsanläggningar. Inom ramen för stadsutvecklingsprocessen behöver kommunen i högre grad underlätta för andra aktörer att bygga idrottsanläggningar. Som en del av det arbetet behöver kommunen ha en

strategi för när kommunen ska bygga idrottsanläggningar och när kommunen ska stödja andra aktörers byggande.

Behov av ökad styrning av planeringen av idrottsanläggningar

Med utgångspunkt i att staden nu har ett idrottsprogram behöver idrotts- och fritidsfrågor sättas in i ett större sammanhang. Förutsättningar för goda möjligheter till en mer aktiv vardag och fritid är att det finns strukturer som stödjer detta. För att kunna samordna funktioner behöver idrott, fritid med mera lyftas upp på den strategiska nivån i staden och den taktiska planeringen över lag. För att förverkliga idrottsprogrammets målsättningar inom anläggningsförsörjningen behövs en strategisk inriktning för planeringen av olika typer av idrottsanläggningar. Med utgångspunkt i en sådan strategisk inriktning har idrotts- och föreningsnämnden bättre möjligheter att bidra till stadens strategiska och taktiska planering inom stadsutveckling.

Nya sätt att utforma anläggningar

Utifrån målsättningarna i idrottsprogrammet om ett ökat och mer jämlikt nyttjande bör utbudet i förvaltningens anläggningar förändras samtidigt som föreställningarna om hur en anläggning ska utformas behöver utmanas. Det finns efterfrågan på och utvecklingsidéer om både ökad mångfunktionalitet och ökad specialisering, vilket stärker behovet av analysunderlag och en strategisk plan. En möjlighet är att i närtid arbeta med ett utbyggnadsprojekt som ett case där idrottsprogrammets övergripande målsättningar konkretiseras i exempelvis en idrottshall.

För idrottshallar och bollplaner, de två anläggningstyper där nyckeltal anges enligt stadens riktlinje, har nämnden i uppdrag att ta fram funktionsprogram för att skapa ändamålsenliga verksamhetslokaler och utemiljöer samt beskriva kompensatoriska åtgärder ifall nyckeltalen inte kan uppnås i stadsplaneringen. I samma riktlinje pekas närhet från hemmen ut som en vägledande princip vid lokaliseringen av nya idrottshallar och bollplaner. I arbetet med funktionsprogram har nämnden möjlighet att tydliggöra inriktningen för den framtida utformningen av anläggningarna.

Lokalkostnadsanalys

Sverige befinner sig i en lågkonjunktur, mycket beroende på en osäker omvärldssituation. Den makroekonomiska turbulensen i världen, i kölvattnet av bland annat coronapandemin och kriget i Ukraina, påverkar på olika sätt försörjningen av idrottsanläggningar i Göteborg. En hög inflation med ökade kostnader för bland annat energi och byggmaterial, och därtill höjda räntor, har de senaste åren försvårat för såväl Göteborgs Stad som föreningslivet och andra aktörer att investera i idrottsanläggningar och andra lokaler och ytor.

Inflationen förväntas sjunka och ligga under Riksbankens inflationsmål under andra halvan av 2024 men priserna på bland annat byggmaterial är fortfarande högre än innan turbulensen. Jämfört med maj 2023 steg Byggkostnadsindex med 2,3 procent. Energipriserna har sjunkit men på grund av kommunens avtal med elleverantören är nämndens elkostnader höga.

Högre kostnader för att bygga idrottsanläggningar

Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har det varit brist på stål, trävaror och annat material som används inom byggsektorn, vilket har drivit upp priserna globalt. Detta är den viktigaste förklaringen till byggkostnadernas ökning. Kostnaderna inom byggsektorn har generellt sett varit höga och det är svårt att göra en prognos för prisutvecklingen de kommande åren.

De högre byggkostnaderna bidrar till högre krav på prioriteringar av nämndens investeringar kommande planeringsperioder. För att kunna göra välgrundade prioriteringar krävs hälsoekonomiska analyser som balanserar de förväntade folkhälsoeffekterna med de ekonomiska förutsättningarna.

Svårhanterade driftkostnader som ökar

Idrottsanläggningar är, i varierande grad, förenade med stora kostnader för personal, energi, underhåll, hyra och annat. Dessa driftkostnader är inte en del av investeringskostnaderna utan behöver hanteras inom ramen för nämndens ordinarie budget. Det innebär att nya investeringar riskerar att undergräva driften och verksamheten på de befintliga anläggningarna såvida inte ytterligare medel tillförs nämndens budget. Givet att nämnden planerar för en kraftig expansion i och med att flertalet nya anläggningar är under byggnation är aspekter om att hantera de ökade driftkostnaderna och få täckning för tillkommande driftskostnader centrala.

Nyttan med idrottsanläggningar är till stor del beroende av kostnadstäckning för driften. För att idrottsanläggningarna faktiskt ska användas av göteborgarna behöver de vara attraktiva, trygga och anpassade efter målgruppernas behov och önskemål. För det krävs en ändamålsenlig drift. Personal är till exempel i vissa fall nödvändigt för att kunna utveckla verksamheten på anläggningarna och skapa ett utbud med låga trösklar som når de grupper som är i störst behov av idrott och en meningsfull fritid.

För att hantera de höga driftkostnaderna arbetar förvaltningen för automatiseringar och effektiviseringar där så är möjligt och lämpligt. Eftersom behovet av bemanning och annat skiljer sig mellan olika idrottsanläggningar gör förvaltningen strategiska överväganden om anpassningar av driftnivån från fall till fall. I takt med att

anläggningsbeståndet utvecklas kommer emellertid driftkostnaderna att öka även med denna typ av åtgärder.

De ökade energikostnaderna ställer krav på ett aktivt arbete med energieffektiviseringar. För flera anläggningar är energikostnader den enskilt största kostnadsposten. Samtidigt har Göteborgs Stad ett mål om en grön omställning som förvaltningen måste ta i beaktning. Förvaltningen arbetar aktivt för att bli mer energieffektiva. En del av åtgärderna är att på ett mer effektivt sätt mäta varje anläggnings energiförbrukning. Förvaltningen analyserar såväl existerande som nya anläggningar för att hitta mest energieffektiva system för just den anläggningen.

Tuff sits för föreningar som bygger och driver anläggningar

De höjda räntorna på lån har försämrat kalkylen för föreningar som investerar i anläggningar och lokaler. Föreningars anläggningsinvesteringar var redan tidigare ekonomiskt sårbara och med de högre räntekostnaderna behöver en större del av föreningarnas ekonomi gå till driftkostnader, vilket innebär att investeringar i verksamheten, renoveringar och annat behöver prioriteras ned. Föreningarnas ökade driftkostnader kan leda till ett ökat behov av föreningsbidrag vilket påverkar idrotts- och föreningsnämndens budget. Det finns även en risk att föreningar inte mår med ansvaret för sina anläggningar och att föreningsägda lokaler som en följd behöver övertas av kommunen, vilket även det leder till ökade kostnader för Göteborgs Stad.

För att föreningar ska kunna beviljas kommunal borgen i samband med investeringar behöver föreningen kunna uppvisa en stabil ekonomi som kan hantera räntor och amorteringar, vilket är svårare när räntorna på lån nu ökat.

De ökade kostnaderna för att driva anläggningar kan därutöver leda till att föreningar känner sig tvingade att dra ned på ambitionerna vad gäller energilösningar och miljökrav.

De föreningar som arrenderar kommunal mark för sina idrottsanläggningar har olika ekonomiska förutsättningar beroende på om de arrenderar mark som förvaltas av idrotts- och föreningsförvaltningen eller stadsmiljöförvaltningen. Det finns även olika förutsättningar kring avtalslängd vilket kan försvåra för föreningar att utveckla sin verksamhet då de till exempel har svårt att få bidrag från Riksidrottsförbundet om arrendeavtalen är kortare än tio år.

Riskanalys

Risk att idrott trängs ut när staden växer

Byggandet av idrottsanläggningar är en del av en stadsutvecklingsprocess där en lång rad samhällsnyttiga behov konkurrerar om den exploaterbara marken. I ett ekonomiskt pressat läge, och där stadsutvecklingen i hög grad inriktas på att förtäta staden, finns det en risk att de idrottsrelaterade markbehoven inte prioriteras i tillräcklig utsträckning. Den höga konkurrensen kan innebära att mark för idrottsanläggningar inte reserveras i den utsträckning som behövs men också att befintliga ytor för idrott tas i anspråk för andra ändamål. Stadens centrala idrottsytor är särskilt utsatta för denna konkurrens, vilket skapar en svår situation för det lokala föreningslivet som har svårt att fortsätta bedriva sin verksamhet.

Rent konkret innebär risken att det kan bli svårt för nämnden att realisera de investeringsnomineringar och behov av nya idrottsanläggningar som behövs. Idag finns flera objekt i investeringsnomineringen som inte har en lokalisering eller där detaljplanarbetet drar ut på tiden vilket leder till uppskjutna investeringar. Risken med att mark för idrottsändamål prioriteras ner är att göteborgarna, också i takt med att befolkningen ökar, ges sämre förutsättningar för att idrotta och ha en aktiv fritid, vilket i förlängningen riskerar att leda till en försämrad folkhälsa.

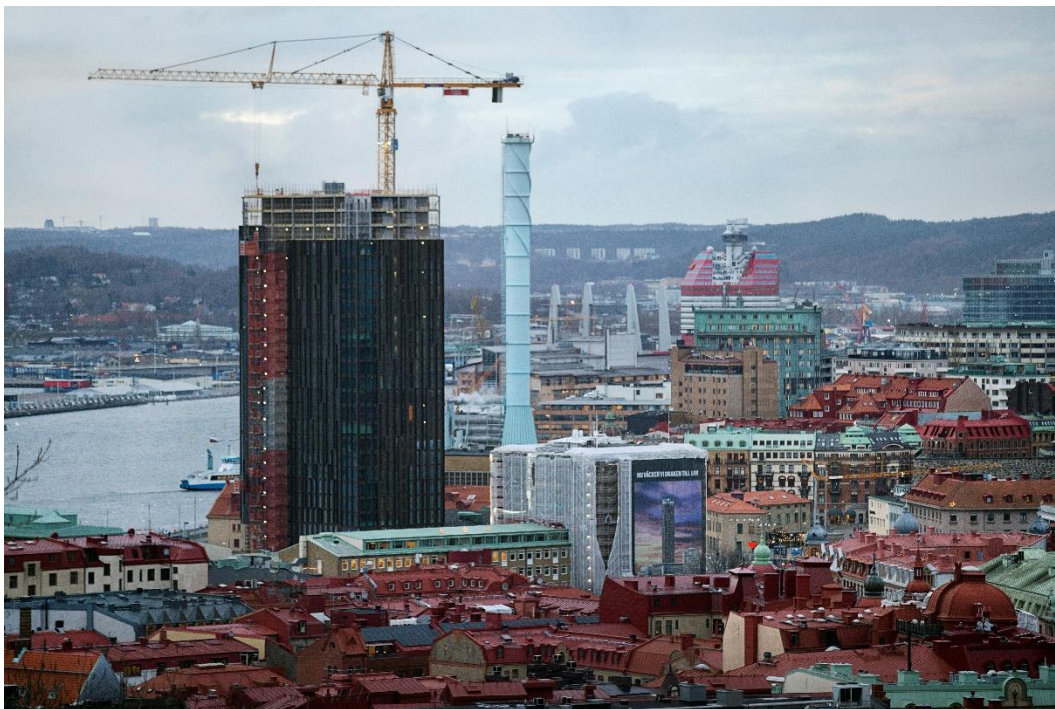

Foto: Lo Birgersson.

För att minska riskerna behöver idrotts- och föreningsförvaltningen sträva efter att de befintliga idrottsytorna, främst i den centrala staden där det råder störst konkurrens om marken, värnas och nyttjas så effektivt som möjligt. Andra nycklar är att bedriva ett proaktivt arbete för att hitta mark för och placeringar av kommunala och föreningsägda lokaler. Det finns också en potential i att arbeta för en ökad grad av samnyttjande och samlokalisering. Att samlokalisera och samnyttja lokaler och ytor kan vara ett sätt att

bidra till en mer effektiv användning men kan samtidigt vara förenat med en komplexitet som riskerar att driva tid och resurser till verksamhetens nackdel.

Stadens samlade behov av kommunal service, såsom anläggningar och utemiljöer behöver samordnas i någon form av områdesplanering. Detta också för att inte riskera att fortsatt hamna i situationer där olika kommunala behov ställs mot varandra lokaliseringssmässigt. En välplanerad stadsutveckling med ett helhetsperspektiv måste ha plats både för idrottsanläggningar och annan kommunal service.

Tillfälliga ändringar eller nybyggnationer på idrottsområden har oftast stor påverkan på föreningslivet. Förändringar som ger verksamhetsbortfall för föreningslivet behöver undvikas i största möjliga mån och om nödvändigt planeras noga tidsmässigt.

Bristande underlag och styrning gör planeringen sårbar

För att kunna bidra till ett utbud av ekonomiskt och ekologiskt hållbara idrottsanläggningar som utjämnar sociala skillnader krävs en välfungerande analys- och beslutsprocess. Om en analys av lokalbehoven ska kunna leda till att nå målen i bland annat Göteborgs Stads idrottsprogram krävs att de underlag som analysen baseras på är välgrundade och tillräckliga.

Styrningen behöver leda till en transparent process över vilka av lokalbehoven som staden prioriterar och planerar att tillgodose och till vilken grad. Här behöver välgrundade principer för vilka verksamheter, anläggningstyper och vilka idrotter som nämnden ska stödja och på vilket sätt finnas som grund. Särskilt för att motivera hur anläggningsbeståndet ska planeras för att nyttjas mer jämlikt, såsom idrottsprogrammets mål säger. Inom detta område har nämnden och förvaltningen ett arbete att göra, inte minst i att implementera strategier för exempelvis olika anläggningstyper.

En process med otydlig styrning och bristande underlag gör nämndens strategiska arbete sårbart för påverkan från röststarka föreningar och förbund, mediabevakning, trender och annat, vilket kan vara till nackdel för ett långsiktigt arbete för främjandet av folkhälsan. För att motarbeta risken krävs ett arbete för att kontinuerligt utveckla analysunderlag så att de strategiska besluten så långt som det är möjligt kan grundas i fakta, statistik och bearbetade material. Att kunna mäta hur föreningsaktiviteten varierar rumsligt och mellan olika grupper och idrotter är ett exempel på en typ av underlag som behöver utvecklas för att i framtiden kunna göra en starkare analys av anläggningsbehoven. Förvaltningen behöver även komplettera styrning inom de områden där det behövs och är motiverat.

Svårigheterna i att aktivera målgrupper på idrottsanläggningarna

En annan av nämndens strategiska risker handlar om svårigheten att aktivera olika grupper på idrottsanläggningarna. En risk här är att idrottsanläggningar inte används i tillräckligt stor utsträckning av de grupper som har mest att vinna på idrottsanläggningarna, vilket innebär att idrottsanläggningarnas potential att stärka folkhälsan inte utnyttjas till fullo. För att nämndens verksamhet inte bara ska stödja en verksamhet för de som redan är aktiva, och därmed bidra till att cementera dominerande normer, krävs innovativa lösningar för att aktivera olika målgrupper på idrottsanläggningarna. Förvaltningen har under året växlat upp sitt uppsökande arbete för att nå de grupper som annars inte brukar röra på sig i vardagen. Det är ett arbete vars

effekt behöver följas upp framöver för att fungera som ett underlag för framtida beslut om prioriteringar också kring anläggningsutbudet.

I många fall är det svårt att veta vilka grupper som drar nytta av idrottsanläggningarna. Ett arbete med risken förutsätter därmed även ett arbete för att utveckla uppföljningsmetoder för hur anläggningarna används. När det gäller bokningsbara anläggningar försvåras uppföljningen av registrering och system och när det gäller öppna verksamheter, som inte kräver bokning, saknas i många fall uppföljningsmetoder helt och hållet. Med ett bättre underlag om hur idrottsanläggningarna används kan det fortsatta arbetet i större utsträckning utgå från framgångsfaktorer och utvecklingsområden.

Helhetsperspektivet kan förloras vid fragmenterad planering

Givet att ansvaret för att uppföra olika typer av idrottsanläggningar är uppdelat på flera olika aktörer inom staden finns det en risk att helhetsperspektivet saknas i planeringen. Lägg där till att en del idrottsanläggningar uppförs helt i privat regi. Ansvarsfördelningen inom staden inom exempelvis aktiva utemiljöer riskerar att leda till suboptimeringar och ett ineffektivt arbetssätt i stället för att dra nytta av den gemensamma kunskapen inom staden. Det delade ansvaret riskerar vidare att leda till att skillnaderna blir stora mellan olika aktörers anläggningar. Trots riktlinjer om samutnyttjande och samlokalisering kvarstår risker om att den fragmenterade planeringen leder till ineffektivitet och minskad nytta för den slutliga användaren.

När föreningslivet vill utveckla idrottsanläggningar eller bygga egna verksamhetslokaler och tar kontakt med Göteborgs Stad möts de av en otillräckligt samordnad kommunal organisation. När föreningslivet får lägga energi på att ta sig fram i stadens byråkratiska processer och snåriga ansvarsfördelningar riktas energin bort från deras huvudsakliga uppdrag. Här finns ett behov av att underlätta kontaktvägarna och att Göteborgs Stad på ett mer koordinerat sätt möter föreningslivets behov gällande frågor som rör anläggningsförsörjning.